

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

perspective cosmonautice

- Stații-satelit locuite
de Ing. Dumitru Andreescu
- Radiocomunicațiile
interplanetare

de Prof. G. Rulea:
(pag. 6-7)

**Citiți
în acest
număr:**

„Nevitatul mai 1945” ...

de Lev Bezîmenski

un reportaj despre
ultimele zile ale
celui de al doilea
război mondial și
despre primele zile
de după victoria a-
supra fiarei fasciste.

(pag. 4)

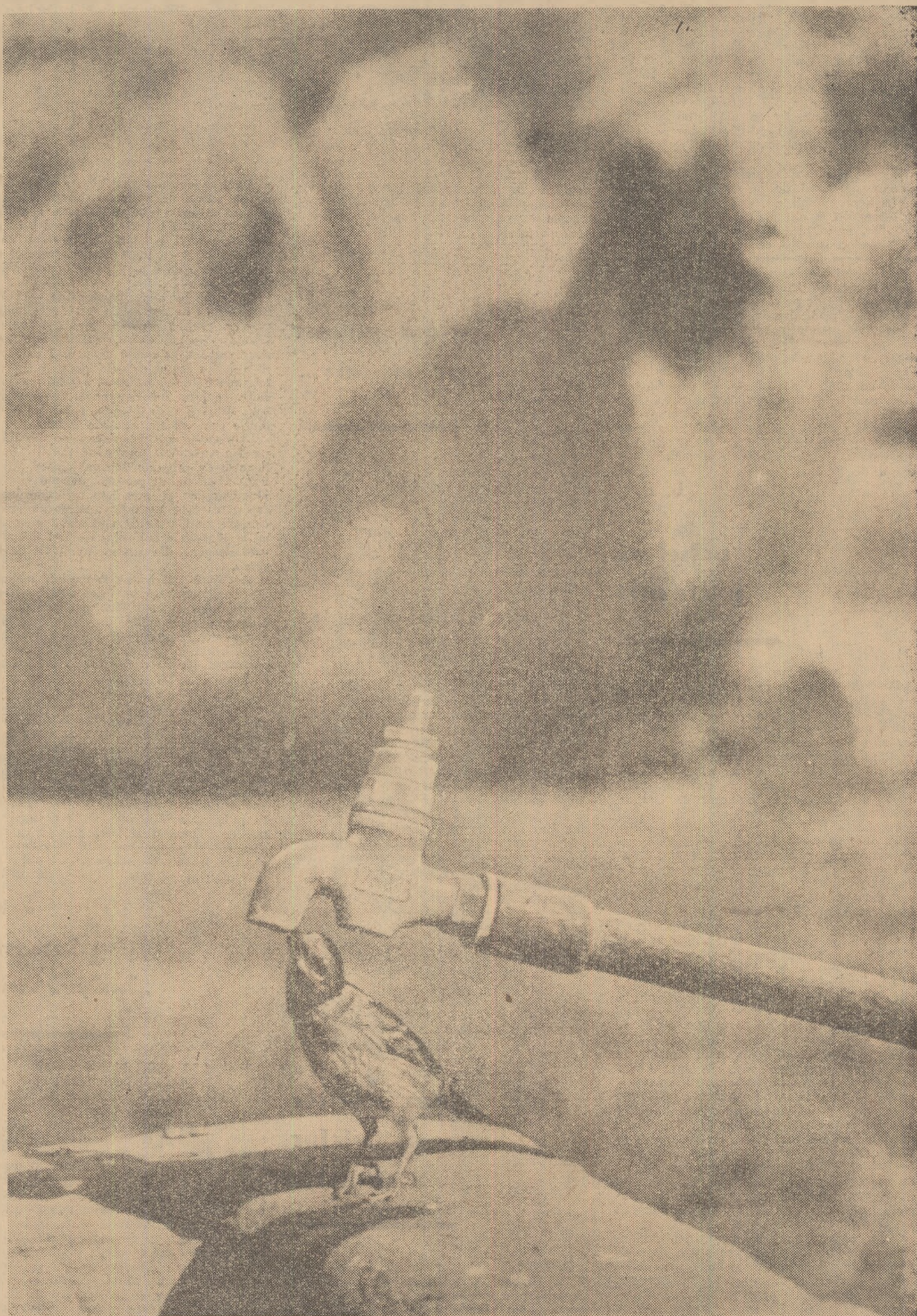
ANUL XIX

31

(959)

2 august 1963

12 pagini, 1 leu

Canicu'ă

Fotografia de V. GHENDE-ROTE;

memento

o colecție neobișnuită

Sînt colecționari și colecționari: de timbre postale sau monede, de insigne și medalii, de ilustrate sau de etichete de cutii de chibrituri. În unele cazuri, colecțiile cu piesele adunate și dispuse sistematic reprezintă o mare valoare artistică, științifică sau documentară.

Actorul Nikolai Ikar, stabilit actualmente în Leningrad, are astăzi 84 de ani și e pensionar. Odinioară numel. lui figura cu litere mari pe afișele celebrului teatru satiric „Kri-voe Zerkalo” și a participat la numeroase turnee, nu numai în orașele Rusiei, ci și în cele ale Europei occidentale.

Ca mulți alții, Nikolai Ikar avea și el o pasiune: pretutindeni unde poposea căuta evantaie, desigur nu dintre cele obișnuite. Așa a reușit să strîngă în cursul peregrinărilor sale, cotrobăind tarabele anticarilor sau asistînd la licitații, peste o sută de piese — chinezești, spaniole, japoneze și indoeșbi franceze — care astăzi alcătuiesc bogata și originala lui colecție. La Paris, de pildă, a reușit să descopere, în sertarul unui scrin de ocazie, cel mai „vîrstnic” exemplar al colecției, aparținînd unei contemporane a Regelui Soare. Un cetățean din Versailles i-a dăruit, în semn de admirație pentru talentul lui, alte două prețioase piese încrustate în aur de care, în urmă cu aproape două secole, se servise Maria Antoaneta.

Printre cele mai interesante evantaie se numără și unul de la sfîrșitul secolului XVIII reprezentînd o scenă galantă caracteristică epocii și pictată, pare-se, de François Boucher, un altul înfățișînd portretele a 25 de toreadori spanioli celebri, evantaie executate de casa Duvelleroy, furnizoarea împărătesei Iosefina, precum și unul destul de modest, lucrat din lemn de palmier dar care, prin inscripția de pe el: „Trăiască Libertatea” și boneta frigiană desenată pare-se să fi aparținut unei cetățene care a asaltat Bastilia. În fine, atenția mai e atrasă de un evantai ornat cu emblemele țărilor participante la Expoziția universală din 1855 de la Paris, ca și de un altul, din voal alb, cu perechi val-sînd, pictat în cîntea vizitei escadrei ruse la Toulon, în 1893.

Originala colecție a fost expusă în repetate rînduri la Casa oamenilor de știință din Leningrad, în cluburile și casele de cultură din orașul de pe malurile Nevei.

b. a.

ochelari perforați

De-a lungul anilor ne-am obișnuit cu cele mai diferite forme — și chiar culori — de ochelari. Dar un model necunoscut pînă acum e cel al ochelarilor... cu găurele. Nu, nu sînt nici pe departe rodul imaginației vreunui amator de extravagante. Ochelarii care în loc de lentile au plăci metalice perforate au fost creați de medicul oftalmolog E. Utehin și inginerul I. Utehin, din Leningrad. Străduindu-se să împiedice progresarea miopiei, soții Utehin au realizat pînă în prezent o serie de modele noi de ochelari. Amintim, dintre acestea, ochelarii cu lentile stero-prismatice și două lo-care, cu ajutorul cărora au reușit să oprească dezvoltarea miopiei la copii, și ochelarii cu lentile prismatice pentru bolnavii care vor să citească în poziție culcată.

Ultima lor creație, ochelarii perforați, sînt menii să amelioreze vederea celor ce suferă de miopie și presbitism accentuate și celor cu afecțiuni ale corneei. Principiul care stă la baza noului model e simplu și cunoscut de multe popoare. Pentru a-și feri ochii de albul orbitor al zăpezii, de pildă, popoarele nordice folosesc un fel de ochelari improvizați din două bucăți de soajă de copac sau os care lasă o crăpătură îngustă în dreptul ochiului. Popoarele din Asia Centrală își feresc ochii de soare cu ajutorul unor plase fine, impletite din fire de păr. De altfel, cîți dintre noi, pentru a vedea mai bine, nu recurgem la binecunoscutul obicei de a ne miși ochii? Realizăm atunci ceva asemănător cu diafragma obiectivului unui aparat fotografic: prin restrîngerea zonei de difuzare a luminii crește claritatea imaginii pe retină.

Aplicînd principiul diafragmării și creînd, deci, ochelari perforați, soții Utehin au obținut rezultate foarte bune în combaterea unor afecțiuni ale ochilor (cataractă, opacifierea corneei etc.). Și deoarece diafragma trebuie să difere de la individ la individ, în funcție de stările patologice diferite, perforațiile sînt și ele de forme și dimensiuni diferite. Pentru a ușura fabricarea unei asemenea diversități de ochelari,

În orasul natal Iaroslavl, prima femeie cosmonaut Valentina Tereșkova la războiul de jesut al fabricii „Krasni Perekop”. Să nu uităm că Valia a început prin a fi jesoitoare!

creatorii lor precontzează înlocuirea perforațiilor prin aplicarea pe lentile a unei vopsele opace, punctele nevopsite lînd locul perforațiilor.

d. c.

cum să-l găsim pe ivanov...

Gîndiți-vă o clipă ce s-ar întimpla dacă ați fi pus în situația de a dori să aflați adresa unui prieten sau cunoscut din Moscova pe nume Ivanov. Vă rugăm să ne credeți, nu v-ar fi de fel ușor s-o dibuiți dacă v-ați bizui numai pe propriile dumneavoastră mijloace. Pentru că la Moscova locuiesc nici mai mult, nici mai puțin de 90.000 (nouăzeci de mii) de Ivanovi! Ba, mai mult, sînt chiar aproape o mie de Ivan Ivanovici Ivanov. Așa încît e prudent să mai cunoașteți măcar vîrsta și locul nașterii celui pe care îl căutați. Mult mai ușor ați putea să dați, de pildă, de... Robinson Crusoe. În toată Moscova nu sînt decît doi inși cu acest nume.

Dat fiind, însă, că veni vorba de nume mai mult sau mai puțin comune ale unor locuitori ai capitalei sovietice n-ar fi frumos să-l trecem cu vederea nici pe diverșii Evgheni Oneghin, Tom Sawyer sau consorele lor Anna Karenina, Tatiana Larina etc. (Cu ocazia reprezentării la „Bolșoi” a operii „Evgheni Oneghin” un reporter al săptămînalului „Nedeleda” a avut amuzantă idee de a voi să afle cite Tatiane Larine sînt la Moscova și a aflat: 274).

Bine, și atunci înseamnă oare că ar trebui să lăsați deoparte orice speranță de a vă găsi un prieten sau un cunoscut care s-ar chema Ivanov?

Nu! Dimpotrivă, prin intermediul Biroului de informații îi puteți afla adresa în cîteva minute. Biroul de informații este o instituție extrem de utilă și foarte utilizată în metropola de peste 5 milioane de locuitori care este astăzi Moscova. În cuprinsul orașului există un număr de 220 de chioscuri ale Biroului de informații și toți cei cărora li se adresează rămîn uimiți de promptitudinea cu care primesc răspuns.

z. o.

un homer al zilelor noastre

Binih-Sorak... Un sat ca multe altele din R.S.S. Tadjikă și totuși oarecum deosebit. Deosebit prin renumele ce și l-a căpătat, deoarece e sălașul bardului și poetului tadjik Hikmat Rizo, a cărui faimă a trecut de mult hotarele meleagurilor de baștină, răspîndindu-se în întreaga Uniune Sovietică. Aceasta este și cauza pentru care Binih-Sorak, aflat în im-

prejurimile orașului Dușanbe, e deseori vizitat nu numai de persoane rîzlete, dar și de grupuri întregi venite să-l asculte în mijlocul pitoreștii naturi tadjice pe bătrînul bard evocînd în versuri acompaniate la dutor, un soi de mandolină cu două coarde, trecutul zburcumat dar glorios al poporului, sau viața lui fericită de astăzi.

Cu barba lui albă, impunătoare — Hikmat Rizo are 69 de ani — cu trăsăturile feței vigoase, parcă daltuite în piatră și pitorescul veșmînt oriental, vîrgat, bătrînul face impresie deosebită. O copilă de vreo 7 ani, sveltă și frumoasă ca o statueta de porțelan, fiica lui, aduce instrumentul și bardul începe să cînte. În jurul lui, dîmpreună cu ascultătorii s-au strîns și ceilalți copii, patru la număr, dintre care cel mai mic are 2 ani!

...De mult, tare de mult, peste fericita împărăție Ceambul, țara unor țărani harnici domnea cu dreptate bătrînul păstor Gurgulișo... Hikmat interpretează poemul epic tadjik „Gurguli” și, prin fața ascultătorilor, încop parcă să se perinde caravane unduind pe coamele spulberate de vînt ale dunelor, oaze cu ceaihanale și nelipsitul cîntăreț din alăută, care deapănă din strune întîmplări de mult apuse.

Nu mai că astăzi, pe străvechile meleaguri ale Tadjikistanului lucrurile s-au schimbat. Atunci cînd Hikmat Rizo pornește la drum, o face cu automobilul. Iar ascultătorii lui nu sînt numai consătenii, ci întreaga populație a republicii. Căci postul de radio Dușanbe organizează deseori emisiuni în care postul își declamă poemul preferat. Acompaniindu-se la dutor, bătrînul începe de obicei la lăsar-serii, pentru a nu sfîrși miile de versuri, pe care prodigioasa lui memorie le reține întocmai din bătrîni, decît o dată cu ivirea zorilor.

Odinioară, poemul epic „Gurgull” se transmitea oral, din tată în fiu. În ultimii ani, însă, au fost publicate cîteva fragmente, iar anul acesta Institutul de limbă și literatură de pe lângă Academia de Științe a R.S.S. Tadjice îl va publica în întregime, după cuvintele cîntate de Hikmat Rizo. Ceea ce nu-l va împiedica de fel pe bătrînul bard să colinde, asemenea lui Homer, din sat în sat, cîntînd și preamîrînd eroii pe care îi îndrăgește atîta poporul.

a. b.

planurile „bolșoi”-ului

Teatrul Mare din Moscova este o instituție cu un prestigiu și o faimă care fac ca activitatea pe care o desfășoară să fie urmîrită cu atenție în toate țările. Nu poate să încapă de aceea nici o îndoială că faptul că Bolșoi-ul și-a anunțat zilele trecute, pentru prima oară în glorioasa-i istorie, planul de muncă pe doi ani înainte va fi cunoscut cu interes de toți cei care au vreo contingentă cu muzica de operă și cu baletul sau sînt numai admiratori pămași ai acestor arte.

Dar să vedem ce făgăduiește Bolșoi-ul pentru următoarele două stagii.

Ca o primă remarcă putem sublinia că noul repertoriu anunțat cuprinde un mare număr de opere și balete care fie că n-au mai văzut niciodată lumina rampei la Teatrul Mare, fie că nu s-au reprezentat de mult. Din prima categorie se cere menționată cu precădere opera „Octombrie” a lui Vano Muradeli. În cursul stagiunii trecute

moscoviții au făcut cunoștință cu muzica ei într-o sală de concert. Acum, Vano Muradeli, regizorul I. Tumanov, dirijorul E. Svetlanov și pictorul scenograf V. Rîndin lucrează la o variantă specială a operei pentru Bolșoi. Premiera va avea loc la 22 aprilie 1964, cu prilejul celei de-a 94-a aniversări a nașterii lui Lenin.

Foarte interesant se anunță, după cum afirmă conducătorii Teatrului Mare, și „Poemul eroic”, un balet într-un act de N. Karetnikov cu un subiect tineresc.

Bineînțeles, ca întotdeauna, la loc de frunte în repertoriul Bolșoi-ului sînt clasicii. În octombrie-noiembrie publicul moscovit va revedea „Don Carlos” de Verdi, a cărei muzică n-a mai răsunat de mulți ani pe această scenă. Va urma „Don Juan” de Mozart, iar în 1964 va începe pregătirea unui spectacol cu opera „Poveste despre nevăzutul oraș Kitej” de Rimski-Korsakov.

Tot la începutul stagiunii următoare spectatorii vor putea asista la premiera unei noi montări a baletului „Frumoasa adormită” de Ceikovski. Rolul Aurelei este pregătit concomitent de Raisa Strucikova, M. Kondratieva, Katia Maksimova, N. Timofeeva și N. Sorokina. În mai viitor, moscoviții vor vedea baletul „Othello” al lui Maciavariani, pentru care conducerea artistică a Teatrului Mare speră să-l obțină în reprezentație pe celebrul balerin gruzin Ciabukiani. În sfîrșit, noul repertoriu va mai aduce moscoviților un spectacol alcătuit din trei baleturi într-un act de Igor Stravinski.

Așadar, un plan de activitate bogat în promisiuni ispititoare. Dar, străbătîndu-l, cineva s-ar putea întreba totuși: „Bine, bine, ce-o să se întimplă, însă, cu repertoriul de pînă acum? Pentru cei care a nutri asemenea nedumeriri putem adăuga că cele 50 de opere și baleturi aflate pînă acum în repertoriu vor putea fi văzute și de aici înainte pe cele două scene pe care se produc ansamblurile Teatrului Mare: pe propria scenă și pe scena Palatului Congreselor din Kremlin.

m. d.

uimitoarele calități ale inului

Prof. Vadkovskaia de la Institutul de igienă generală și comunală al Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S. a terminat de curînd, împreună cu un grup de colaboratori, un studiu privitor la modul în care se manifestă calitățile fibrelor de lîn în condițiile climatice din deșertul Karakum și din Arctica. Iată cîteva din concluziile, de-a dreptul uimitoare, pe care le cuprinde studiul.

În regiunile din sud inul este socotit cel mai „rece” material pentru confecții din cite se cunosc azi. La temperaturi de plus 47 de grade, oamenii purtînd îmbrăcăminte din în transpiră de două ori mai puțin decît cei îmbrăcați în haine confecționate din mătase artificială. Tesăturile de în absorb umezeala de cîteva ori mai repede chiar decît bumbacul.

În nord, inul este, dîmpotrivă, jesoțura cea mai „fierbinte”. Imbrăcînd peste o cămașă de în una de flanelă, un locuitor din zona polară se simte ca și cum ar purta pufoaică.

Încă din vremuri străvechi, acum două mii de ani, proții egipțieni purtau numai îmbrăcăminte din în. Inul înseamnă pentru ei simbolul purității și al luminii. Muștii faraonilor egipțieni erau înfășurate în pînza fină de în. Fiind extrem de rezistente, aceste pînze s-au păstrat intacte pînă în zilele noastre. Și în Rusia inul apare din timpuri străvechi. Cîte cuvinte, azi ieșite din vocabular, nu foloseau slavii pentru pînzele de în! Dorind să sărbătorească victoria dobîndită în bătălia împotriva Bizanțului, cneazul Oleg a înlocuit la corăbiile flotei sale pînzele de în cu pînze de mătase. Dar în foarte scurt timp el a revenit la cele de în căci acestea se dovediseră mult mai rezistente.

Astăzi, inul se bucură de un și mai mare prestigiu. Însemnate progrese a înregistrat în zilele noastre tehnica prelucrării fibrelor de în. La Moscova există un institut care se ocupă exclusiv de problemele acestei plante. Iată cîteva din ultimele realizări ale institutului. O scurtă de fibre de în combinate cu lăvasaur, pe lângă impermeabilitate, o însușire în plus: este nesifonabilă. Prelatele confecționate din fibre de în, tratate chimic, sînt extrem de rezistente. Coloranții reactivi, folosiți de institut pentru vopsirea fibrelor de în au faimă că sînt ultrarezistenți. Deci, confecțiile din în nu se decolorează. În ce privește procesele de formare a firelor, acestea erau pînă nu de mult exclusiv mecanice. Astăzi se preconizează folosirea jetului de apă, de aer și chiar a cîmpului electrostatic, acestea fiind mai avantajoase.

a. v.

Fabrica de păsări din Crimeea

O îngriștoare la 21.000 de găini ● Robotul care hrănește ● „Meniul” unei păsări ● Record mondial la producția de ouă

Un ou cântărește aproximativ 60 de grame. Dar câtă bătaie de cap pentru a-l obține! Imi amintesc că în copilărie aveam de îngrijit vre-o zece găini și n-am izbutit s-o scot la capăt fără ajutorul celor mari. Toate trebuiau făcute la timp: să le hrănești, să le dai apă, să cauți ouăle în ungherele cele mai ascunse.

Acum doi ani am vizitat o fabrică de păsări din apropierea Moscovei. S-a nimerit să fie chiar în ziua în care ziarul publicau știrea că Alexandra Ghetman, crescătoare de păsări din sovhozul „Iujnii”, îngrijind 12.000 de găini, a obținut într-un an 2.177.000 de ouă.

Stăteam în mijlocul crescătoriei de lângă Moscova, citeam și nu-mi venea să cred! Fabrica de păsări în care mă aflam era identică cu cea din „Iujnii”, construită după același proiect-tip. Aici, însă, era în vigoare norma oficială — fiecare crescătoare avea în grijă ei 2.000 de păsări — și ele îi pricinuiau destulă bătaie de cap.

Gîndul m-a transportat în Crimeea, la sovhozul „Iujnii”, unde A. Ghetman îngrijea 12.000 de găini. Ceea ce însemna că are de distribuit, zilnic, trei tone de hrană și trei de apă, de adunat 6.000—7.000 de ouă, de curățat 2.400 de voliere... Cum se pot face toate astea într-o singură zi?

Autobuzul părăsește autostrada și ajunge curînd în dreptul unui indicator cu inscripția „Sovhozul „Iujnii”.

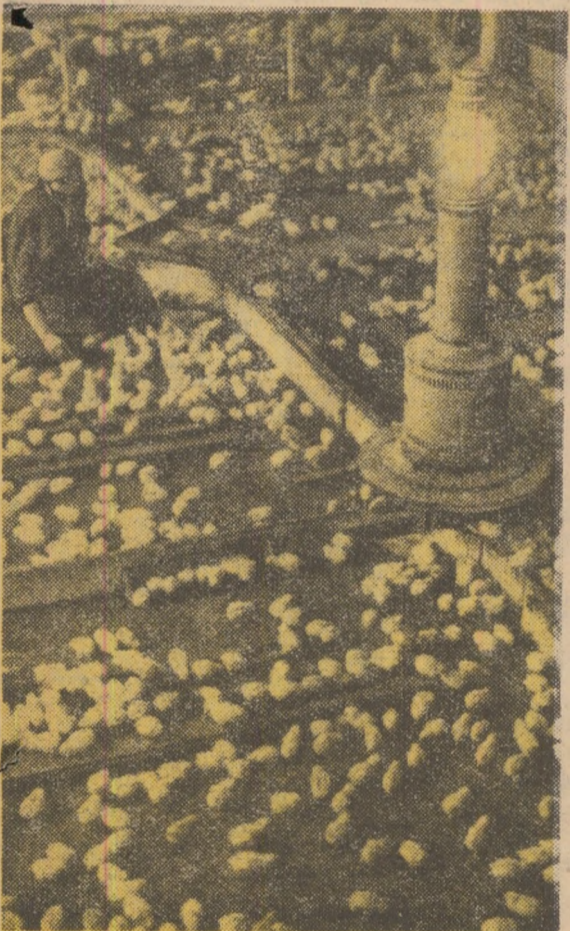
„Gheorghii Ustinov, directorul adjunct al gospodăriei, își începe istorisirea arătîndu-ne o serie de fotografii.

— Priviți-o pe aceasta, — ne spune. — O păstrez pentru arhivă.

Fotografia înfățișează voliere prin fața cărora trece o femeie, umplînd jgheburile cu hrană. Instantaneul datează din 1960, deci de pe vremea cînd A. Ghetman îngrijea și ea, ca orice crescătoare de păsări, 2.000 de găini. Sovhozul nu s-a mulțumit, însă, numai cu atât.

Și iată că într-o bună zi, sfîrșind cu recoltarea cerealelor, directorul sovhozului se apropie de combainerul Stepan Vatulev.

— N-ai vrea să lucrezi la fermă, Stepan Stepanovici? — îi propuse, pe neașteptate, directorul.

In sovhozul „Tomskii” se produc anual 5.500.000 de ouă. Și bineînțeles, din multe din ele ies pui.

Vatulev lucra pe combină de douăzeci de ani. — Ce să fac la fermă? — se arătă el nedumerit. — Se va găsi destulă treabă și pentru d-ta, — îi făgădui directorul. În aceeași zi îl aduse pe combainer la fermă, la ora de distribuire a hranei.

— Ce-ar fi să îmbunătățim treaba asta? — gîndi cu glas tare Vatulev. Să ne inspirăm din construcția combinei...

În ajutorul combainerului au venit doi lăcătuși și un inginer. Ei au construit o mașină care a permis mecanizarea tuturor proceselor de muncă. În asemenea condiții, A. Ghetman s-a angajat să îngrijească 12.000 de găini. Un prim rezultat a fost că prețul de cost a zece ouă a scăzut la 29 de copeici. Pentru producerea a 1.000 de ouă A. Ghetman consumă 1,35 ore-om. Amintim că pentru producerea aceleiași cantități de ouă în fermele din S.U.A. se cheltuiesc 15 ore-om.

— Vizităm fabrica de păsări, în mijlocul coridorului

format de volierele dispuse pe cinci etaje se înalță un gigant metalic cu zece „brațe” întinse spre voliere. Te apropii de agregat și apeși un buton. Supt, robotul începe să lungească pe șine pînă în dreptul elevatorului cu gît de girafă. Apeși un alt buton și în pîntecele robotului prind să curgă, cu un susur domol, grăunțele. Apoi mașina face automat cale întoarsă; ajungînd la voliere, corpul ei metalic se cutremură ușor și din brațele-i desfăcute șiroiesc grăunțele, umplînd toate jgheburile de la toate etajele. Ca la un semn magic, din voliere răsar mii de capete împodobite cu creste roșii, mătașoase, ce se întind nerăbdătoare spre jgheaburi. A fost de ajuns o oră pentru a sătura acest orașel al păsărilor. Executată manual, această muncă ar fi necesitat nu mai puțin de zece ore, la care se adaugă efortul fizic — deci oboseala.

Nici adunarea ouălor nu e o treabă ușoară. O fabrică de păsări ca aceea a sovhozului „Iujnii” produce zilnic aproximativ 8.000 de ouă. Oricît de iute ar fi, o crescătoare are nevoie de cel puțin opt ore pentru a le strînge. Ce-i de făcut? Oul e fragil, „degetele” metalice ale mașinilor îl strivesc. Lăcătușii sovhozului s-au gîndit să refacă dușumelele înclinate ale volierelor. Marginile indoite spre care se rostogoleau ouăle au fost înlocuite prin clape prevăzute cu arcuri. Niște pîrghii montate pe un cărucior, ce circulă pe șinele distribuitorului de hrană, împing clapele; acestea se deschid și ouăle luncă într-o ladă cu fundul moale. Automatul lucrează cu o deosebită grijă. Pînă în momentul de față n-a căzut și nu s-a spart nici un ou.

Un proces care necesită un mare volum de muncă este curățatul volierelor. Sub fiecare volieră se află o foaie de tablă, care trebuie scoasă și curățată în fiecare zi. În total, ele sînt 2.400 la număr!

Și iată că pe șine a apărut o nouă mașină. Ea scoate de sub voliere zece foi odată — deci cîte una din ambele părți și de la toate cele cinci etaje —, le scutură într-un transportor și apoi le așează la loc.

În felul acesta au fost mecanizate toate procesele grele de muncă. Bizuindu-se pe ajutorul minunatelor mecanisme, o femeie poate să aibă în grijă un orașel cu o populație de 12.000 de păsări.

În urmă cu doi ani sovhozul „Iujnii” avea patru asemenea crescătorii. La începutul acestui an din „Iujnii” ne-a sosit o nouă veste îmbucurătoare: o crescătoare îngrijește 21.000 de găini! Cifra mi s-a părut aproape neverosimilă. Cu atît mai mult cu cît de data aceasta găinile erau întreținute nu în voliere, ci în niște cotețe foarte încăpătoare. În voliere păsările nu prea au libertate de mișcare, așa încît sînt silite să se supună „regulamentului” instituit pentru ele. Pe cîtă vreme în cotețele de mari dimensiuni ele se pot plimba în voie. Cum să crezi, în asemenea condiții, ritmul fără care automatizarea e de neconceput?

Am fost nevoit să vizitez din nou sovhozul „Iujnii”.

Cotețele pentru cele 21.000 de găini au fost realizate după un nou proiect al Institutului de cercetări în avicultură din R.S.S. Ucraineană. Nici de data aceasta, însă, lucrătorii sovhozului nu s-au declarat mulțumiți și au trecut la perfecționarea cotețelor. La noua variantă a unui asemenea coteț au lucrat și directorul, și locțiitorul lui, și specialiștii sovhozului și, bineînțeles, lăcătușii pe care i-am întîlnit și prima dată. După multe nopți nedormite și nesfîrșite discuții și căutări, pe teritoriul sovhozului s-a înălțat o impunătoare clădire lungă de 120 metri și lată de 16 metri. Ventilația perfectă, benzile rulante care transportă hrana, cele care adună ouăle — totul este automatizat. Hrănirea păsărilor și stringerea ouălor se face fără nici o intervenție din partea crescătoarei de păsări, care poate lipsi din coteț ore întregi.

Într-un coteț de acest fel, automatizat în întregime, pot fi întreținute pînă la 12.000 de găini. Crescătoarea Valentina Kozina deservește două asemenea cotețe. Îngrijirea a 21.000 de găini este un record mondial! Pentru producerea a 1.000 de ouă Kozina nu cheltuiește mai mult de 48 de minute — adică de aproape 20 de ori mai puțin decît în fermele din S.U.A.

Productivitatea muncii unei crescătoare de păsări depinde în mare măsură de productivitatea găinilor-ouătoare. Pentru a o menține ridicată, la „Iujnii” au fost elaborate norme speciale de alimentare a păsărilor. Acestea sînt hrănite de patru ori pe zi — cu amestecuri în care predomină drojdia de bere, apoi cu cele pe bază de zeamă de carne, cu boabe în fază de germinare și, în sfîrșit, în timpul nopții — cu grăunțe uscate. Vara, în amestecuri se adaugă verdeață tocată. Din hrana găinilor nu lipsesc niciodată vitaminele, untura de pește, calciul. Hrana rațională a contribuit în mare măsură la creșterea productivității găinilor. Anul trecut, de pildă, crescătoarea Maria Stokolos a obținut cîte 191 ouă de la fiecare din cele 10.420 găini-ouătoare.

Astăzi, în secțiile automatizate ale sovhozului lucrează 17 crescătoare de păsări care îngrijesc 170.000 de găini și vor strînge, spre sfîrșitul anului, cel puțin 25.000.000 de ouă. Nu întîmplător spre crescătorii de păsări din „Iujnii” se îndreaptă nenumărați vizitatori din toate colțurile U.R.S.S. Lucrătorii sovhozului au ce arăta oaspeților.

S. Novikov

In primele șase luni ale acestui an...

...producția industrială a U.R.S.S. a crescut cu 8,5 la sută față de primul semestru al anului 1962. Aceasta înseamnă un ritm de două ori și jumătate mai rapid decît al creșterii producției industriale a S.U.A. în aceeași perioadă. De notat că în primele cinci luni ale lui 1963 industria țărilor capitaliste din Europa occidentală a progresat și mai încet: față de aceleași luni ale anului trecut, creșterea a fost de 2,6 la sută în Franța, de 2 la sută în R.F. Germană, iar în Anglia producția a scăzut cu 1,1 la sută.

...agricultura sovietică a primit 206.000 tractoare convenționale (scoțite în unități de 15 C.P.), 39.000 de camioane, 42.000 de secerătoare, 38.000 de combine, 14.000 de mașini de recoltat porumb,

Tractoare „S-100” produse în serie.

6.000 de combine pentru recoltarea sfeclii, 3.000 de mașini pentru culegerea bumbacului, 20.000 de instalații pentru mulsul mecanic.

...planul semestrial al industriei sovietice a fost îndeplinit în proporție de 103 la sută.

...întreprinderile industriale au dat în producție aproape 300 de noi tipuri de mașini, echipamente, aparate și noi materiale de diverse utilizări.

...productivitatea muncii în industrie a crescut cu aproape 6 la sută în comparație cu primul semestru al anului trecut. Aceasta înseamnă că trei sferturi din creșterea producției industriale se datorește ridicării productivității muncii.

...toate ramurile economiei naționale s-au dezvoltat pe baza mecanizării și automatizării, a aplicării unei tehnologii noi, a folosirii de mașini mai perfecționate și avînd un randament sporit.

...în economia națională au fost aplicate aproape 1.400.000 de invenții și propuneri de raționalizare, ceea ce va permite o economie anuală de 750.000.000 de ruble.

...transporturile maritime au crescut cu 21 la sută, cele aeriene cu 19 la sută pentru pasageri și 8 la sută pentru mărfuri, iar cele pe calea ferată (locomotive electrice și Diesel) cu 22 la sută față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

...volumul de investiții efectuate conform planului de Stat a atins 14,1 miliarde de ruble.

...numărul muncitorilor și funcționarilor a atins 69.000.000, cu 2.000.000 în plus față de primul semestru al anului 1963.

...250.000 de tineri muncitori calificați au absolvit școlile tehnice, profesionale și de ucenici.

...5,5 milioane de muncitori și funcționari au învățat meserii noi și și-au ridicat calificarea.

...cifra de afaceri a comerțului cu amănuntul de stat și cooperatist s-a ridicat la 43.000.000.000 de ruble, cu 4 la sută mai mult decît în primul semestru al anului trecut.

...peste 61.000.000 de persoane au participat la diferite forme de învățămînt.

...circa 900.000 de tineri au absolvit școlile medii.

...în facultăți și în institute de învățămînt superior numărul studenților s-a ridicat la 3.000.000, adică cu 304.000 mai mult ca anul trecut.

...suprafața totală a construcțiilor de locuințe a crescut cu 19.000.000 de metri pătrați, adică cu 485.000 de apartamente.

...populația Uniunii Sovietice a sporit cu 1,7 milioane, ajungînd la 1 iulie 1963 la circa 225.000.000 de locuitori.

neuitatul mai 1945...

Rezultatul celui de al doilea război mondial nu-i lasă nici azi să doarmă pe dușmanii Uniunii Sovietice. Ei nu se pot împăca de loc cu gândul că Armata Sovietică s-a dovedit invincibilă. Am în față o carte groasă, într-o excelentă prezentare grafică, editată la Frankfurt pe Main. Lucrarea, intitulată: „Bătăliile decisive ale celui de al doilea război mondial”, este scrisă de generali și ofițeri superiori din Wehrmachtul hitlerist și armata americană și prefațată de generalul Hans Speidel, comandant al forțelor terestre ale N.A.T.O. din Europa centrală.

Dar să vedem ce bătălii consideră decisive autorii cărții? După părerea lor „decisive” au fost douăsprezece bătălii dintre care numai trei pe frontul sovieto-german și anume: bătălia de lângă Moscova (1941), de pe Volga (1942) și din Bielorusia (1944). În schimb, în categoria bătăliilor hotărâtoare sunt incluse și debarcarea în Creta, și luptele aeriene date deasupra Angliei,

și luptele duse pe mare pentru insulița Leithe, ca și cele pentru insula Midway... Speidel nu vrea să recunoască pentru nimic în lume că a fost învins de Armata Sovietică, ci se gudură pe lângă puterile occidentale.

Generalii rămași în viață ai Wehrmachtului se ocupă cu mult zel de falsificarea istoriei celui de al doilea război mondial și a rolului pe care l-a avut Uniunea Sovietică. Cei 18 ani care au trecut de la dobândirea măreței victorii au fost ani pașnici. Dar pe cîmpul bătăliei ideologice continuă și astăzi, cu deosebită acuitate, ciocnirea dintre forțele progresului și ale reacțiunii. Planul perfid al actualilor apologeți atlantici ai agresiunii este de a lipsi omenirea de mărețea ei victorie și de a încerca revizuirea sentinței pronunțate împotriva nazismului pe cîmpul de luptă al celui de al doilea război mondial. Încercări care nu se fac de altfel pentru prima oară.

Cele trei Berlinuri

Mai 1945. Ar putea oare cineva să uite această dată memorabilă? Ea s-a întipărit pentru totdeauna în mintea fiecărui om sovietic, mai ales a celor care au întâmpinat mărețea Zi a Victoriei departe de patrie, în Germania. Am avut prilejul să asistăm atunci la zdrobirea Reichului hitlerist. Chiar pe locul unde, la 30 ianuarie 1933, Hitler primise pentru prima oară parada trupelor fanatizate din SA și SS și de unde timp de doisprezece ani își guvernase imperiul, se înălțau ruinele sinistre ale cancelariei Reichului. Germania hitleristă nu mai exista. Totuși fiecare pas amintea de existența ei.

Berlinul era atunci un oraș straniu: o îmbinare neobișnuită de autostrăzi militare cu un peisaj urbanistic specific unei mari metropole europene și cu mormane hidoase de ruine. Aceste trei elemente existau paralel, fără să se suprapună. Pe autostrăzi circulau „Willys-uri” și „Emke-uri”; agenții de circulație agitău zeloși stegulețe, iar șoferii se descurcau cu ușurință în labirintul de străzi, pentru că din fericele toate indicatoarele erau scrise în limba rusă.

Undeva, alături, se afla orașul german Berlin. Pustiul, sumpul, cu clădiri cu cîte patru etaje, aliniate în șiruri drepte, cu străzi largi și cu indicatoare corect scrise la intersecții: „Herman-Göringstrasse”, „Robert-Leystrasse”, „Adolf-Hitlerplatz”... Iar pe garduri și pe ziduri se putea citi: „Berlinul va rămîne al germanilor, Viena va fi din nou a germanilor!” Sau: „Führerul a rămas în Berlin!” „Toate roțile să se învîrte pe război!”

Dar roțile se și opriseră. În pustietatea acestui oraș gigantic, în care propriii lui locuitori se strecurau ca niște umbre, era ceva înspăimîntător. Și asta pentru că alături de orașul pe jumătate viu, care mai era încă populat, se afla un oraș înfricoșător al morților. Era cel de al treilea Berlin — un oraș nimicitor de bombardamente, un oraș cu cartiere în care pe sute de metri nu rămăsese o clădire în picioare.

În dimineața zilei de 13 mai 1945, o mașină a statului nostru major plecă într-o cursă urgentă prin Berlin în direcția: suburbia berlineză Wendenschloss — unde se afla atunci statul major al Frontului I bielorus — aeroportul Tempelhoff. La aeroport urma să întâmpinăm un reprezentant al Comandamentului suprem al forțelor armate germane, care capitulasera.

Mașina se îndrepta rapid spre destinație, deoarece în acele zile circulația pe străzile Berlinului nu era prea intensă. N-o apucărăm prin centrul distrus, ci aleșărăm un drum mai scurt, prin sudul orașului. Pe atunci nimeni nu se gîndea la împărțirea Berlinului în sectoare; în oraș nu era picior de american sau englez.

Capitularea fusese semnată. Dar ea trebuia tradusă în viață, cu atît mai mult cu cît departe de Berlin, pe teritoriul Cehoslovaciei, trupele „sîngerosului Ferdinand” — generalul feldmareșal Schörner — continuau să opună rezistență. Grupul nostru, condus de generalul I. I. Boikov, șeful adjunct al statului major al frontului, urma să se întîlnească cu un reprezentant al Comandamentului suprem al Wehrmachtului — OKW. Conform condițiilor capitulării, acesta trebuia să aducă de la Flensburg hărți, rapoarte și note informative, într-un cuvînt toată documentația necesară. Capitulara trebuia să se încheie

la fel de exact și de inevitabil cum se încheiasse și războiul.

Pe pustiul aeroport Tempelhoff n-am avut mult de așteptat. Undeva, în mijlocul pistei uriașe de beton, ateriză un mic avion. Din cabină coborî un bărbat îmbrăcat cu o haină de piele care se îndreptă grăbit spre hangar. Cînd se apropie de noi observă că era un locotenent-colonel din Wehrmacht. Cu un pas sigur se apropie de grupul nostru, luă poziție de drepti, salută și raportă:

— Locotenent-colonelul de Maiziere a venit din însărcinarea Comandamentului suprem al forțelor armate...

Generalul Boikov îl privi posomorît, nu-i răspunse la salut și-i ceru să arate împuternicirea, după care îi indică destul de neprietenos mașina, pofindu-l să ne urmeze la statul major al frontului. Locotenent-colonelul bătu din nou din pîteni și imediat mașina o porni înapoi.

Și iarăși prin fața noastră se perindă tabloul celor trei Berlinuri. Nu e ușor să faci analiză psihologică și cu atît mai puțin să analizezi starea de spirit a ofițerilor din marele stat major hitlerist. Dar imaginați-vă următoarea situație: evident, locotenent-colonelul Ulrich de Maiziere nu străbătea pentru prima oară străzile Berlinului. Și desigur nu coborîse pentru prima oară dintr-un avion special la Tempelhoff. Pe aeroport îl aștepta întotdeauna o mașină cu care se îndrepta fie pe Bendler-

strasse sau pe Bendlerstrasse, ci gonia înainte spre Frankfurterallee, unde fusese înălțat un uriaș arc de triumf, împodobit în vîrf cu o stea roșie și cu drapelul purpuriu?

Toate aceste întrebări și le-ar fi putut pune Ulrich de Maiziere, progenitură a unei vechi familii de hughenoși, militar de profesie și favorit al feldmareșalului Wilhelm Keitel și al generalului Alfred Jodl. Cu cîtă plăcere s-ar fi trezit el în vechea Germania, în vechiul Berlin, capitala „Reichului milenar”! Dar capitulara nu era un vis, ci realitate.

Cu toate acestea, șefii locotenent-colonelului de Maiziere mai încercau încă o manevră care dovedea că nu socoteau de loc capitulara o realitate. Din documentele pe care le aduseseră de la Flensburg locotenent-colonelul de Maiziere nu se putea înțelege aproape nimic. Cu alte cuvinte, OKW vroia să inducă în eroare comandamentul sovietic. În același timp de Maiziere își asumase rolul de „consilier”: făcea recomandări care aduceau foarte mult cu pretenții. De pildă, cerea ca unitățile OKW dispersate prin întreaga Germania, să fie concentrate la Flensburg, să se acorde „privilegii” ofițerilor și soldaților din grupul de armate ale generalilor Gilbert și Förcht, care capitulasera în regiunea Mării Baltice. Bineînțeles, nimeni nu-i dădu nici o atenție. La 16 mai de Maiziere fu expedit înapoi la Flensburg,

victoriei, nu se cunoșteau încă unele evenimente care se petrecuseră departe de Berlin, în locul de unde venise de Maiziere. Este vorba de orașul Flensburg din nordul Germaniei, unde se instalase, sub protecția trupelor engleze de ocupație, cancelierul general al amiralului Karl Dönitz, „succesorul” lui Hitler, și statul major al fostului comandament suprem, în fruntea Keitel și Jodl.

În subsolul cancelariei Reichului

În istoriografia contemporană este de seori folosit termenul „episodul de la Flensburg”. Într-adevăr, ceea ce s-a petrecut în mai 1945 la Flensburg a rămas doar un episod în istoria Germaniei. Dar a fost un episod esențial și simbolic. Cît a fost foarte strîns legat de epoca hitleristă și de încercările de a-i prelungi existența.

Cum a luat ființă „guvernul” amiralului Karl Dönitz? Cine l-a creat? Răspunsul la întrebare este foarte important deoarece fiind că astăzi în Occident circulă o serie de legende despre Dönitz și compania. Bătrînul amiral este prezentat aproape ca un „salvator al patriei” și ca erou al poporului german.

Răspunsul la întrebarea de mai sus este cît se poate de limpede. Dönitz a fost numit de Adolf Hitler. Și iată în ce împrejurări.

Ultimele zile din aprilie 1945 au găsit virfurile conducătoare ale „milenarului Reich” într-un stadiu de descompunere. Practic nu mai exista o conducere unică, dat fiind că:

OKW și marele stat major fuseseră evacuate din Berlin și de la 23 aprilie pierduseră contactul personal cu cancelaria Reichului;

Himmler se retrăsese la Hoenlichen (la nord de Berlin) unde, împreună cu consilierii lui, începuse să elaboreze planuri care trebuiau să facă din el viitorul stăpîn al Germaniei;

Göring plecase în Alpii bavarezi și aștepta un moment prielnic ca să se proclamase succesori al Führerului.

Ce mai rămăsese la Berlin? Ruinele cancelariei Reichului și sub ele, în subsol, niște epave. Alături de Hitler se aflau nelipsitul Martin Bormann, Joseph Goebbels, zece slugi dintre cele mai credincioase — generali S.S. — și garda. Duceau cu toții o existență semifantomatică. Nu mai puteau ieși nici măcar la lumina zilei întrucît centrul Berlinului se afla sub tirul neîntrerupt al artileriei sovietice.

Legende care circulau pe atunci în Germania prezentau subsolul cancelariei Reichului ca pe un adăpost misterios, inaccesibil, aflat la o adîncime de câteva zeci de metri sub pămînt. Adevărul era mult mai prozaic: subsolul nici nu fusese amenajat în întregime. O parte din el nu era de loc adînc și se întindea de-a lungul fațadei cancelariei care dădea în Fossstrasse. Acolo erau instalate un studiu radiofonic în care vorbea Goebbels, doctorul schiop, încăperile destinate gării, depozite și diverse servicii administrative. În aprilie, acest etaj a trebuit să fie transformat în spital pentru garda SS. De aici se putea ajunge în adăpostul principal prin cîteva intrări care treceau printr-un garaj subteran.

Lev Bezîmenski

(va urma)

Mai 1945. Mitingul învingătorilor lângă Poarta Brandenburg.

strasse — la Marele stat major al trupelor terestre, fie la Zossen — sediul OKW, fie pe Wilhelmstrasse — la cancelaria Reichului. Ajuns la destinație, șoferul stopa în fața intrării, sentinela cu cască de oțel, împodobită cu o emblemă în trei culori, îl saluta pe ofițer, iar acesta, după ce-și scutura praful de pe cizme, urca în grabă scările: „Domnule general, permiteți-mi să raportez...”

Unui om care străbătuse în felul acesta de sute de ori Berlinul, actuala călătorie ar fi putut să-i pară ireală. De ce pe mașină nu era zugrăvită zvastica, ci o stea în cinci colțuri? De ce pe străzi soldații germani nu mărșăluiau încolonați, ci ră-

Vreau să spun că la statul nostru major nu s-a acordat o importanță deosebită acestei „mici ticăloși” a OKW. Falimentul Wehrmachtului era atît de iminent, încît uneltirile de cancelarie ale foștilor ofițeri ai fostului OKW nu mai puteau schimba nimic. Nu numai de Maiziere cu hirtilele lui, dar nici chiar feldmareșalul Ferdinand Schörner, care continua să lupte pe teritoriul Cehoslovaciei, nu mai puteau anula sentința prin care Germania hitleristă era condamnată de istorie și de ostașii sovietici.

Acum, după optsprezece ani, întimplarea cu de Maiziere poate fi privită puțin altfel. Atunci, în vîlmășeala și bucuria

Prin stepa Kubanului

(IV)

Portul alb

După ce urcă pe munți stincoși, măreți, cu piscuri lunete, șoseaua de asfalt coboară către mare, pe o altă lume. Mă aflu între zidurile uneianse cetăți. Unde e orizontul larg? Unde e vântul lăsat cu parfum? În jur pietre uriașe și un cer albastru. Portul Novorosiisk, sub razele strălucitoare ale soarelui de amiază, pare un imens oglindă, proiectat pe azurul cerului și al mării. Istoria lui seamănă cu a multor orașe limitrofe pe malul Mării Negre. În vechime aici a fost o colonie grecească, Bati, ca și pe țărmul nostru mis sau Calatis. Portul modern există însă de dină vreme, de prin 1838, datorită sirguinței marinarilor ruși.

★
Dacă pătrunzi în oraș și-i străbați străzile desberite încă o trăsătură importantă, ce nu poate fi vădită cu vederea. Venind către faleză vei da de Piața Eroilor. Din dreptul unuia din aceste străzi sacre, vei auzi răsunând din oră în oră acordurile unei muzici de durere și slavă, a cărei melodie a fost compusă de Șostakovici. Muzica, întorcându-se flacăra unui foc veșnic, e închinată ostașilor căzuți eroic în Marele Război pentru Apărarea Patriei. Dacă mergi pe faleză vei întâlni statura sibilă a unei statui înălțată în memoria marinarului necunoscut...

Multe acțiuni eroice și momente de zguduitor dramatism a cunoscut istoria acestor locuri. În 1905, timpul revoluției, proletariatul din oraș a cucerit puterea, înființând o „republică” sovietică. În timpul războiului civil, Novorosiiskul proletar devine reazim al revoluției socialiste în Kuban. Dar orașul e ocupat de intervențiștii străini. Înainte de retragere marinarii scufundă din ordinul lui Lenin flota din Marea Neagră, ca să n-o predea în mâinile inamicii. În timpul celui de-al doilea război mondial, la Novorosiisk a fost oprită înaintarea trupelor hitleriste către Caucaz, pe o linie de front care trecea între două fabrici de ciment. De aici înălțătorii n-au mai făcut nici un pas.

Am fost în acest loc, unde astăzi se mai păstrează încă din acele zile: un vagon ciuruit de gloanțe, având pereții străvezii ca niște site. În timpul războiului el se afla între beligeranți, în țara nimănui. Pereții ciuruiți spun mai mult decât orice fel de relatare scrisă despre cele ce s-au petrecut aici.

Două romane clasice

Intensitatea evenimentelor istorice care s-au desfurat într-un anume loc, se poate măsura, desigur, nu după numărul operelor scrise pe baza lor, ci după dramatismul conflictului pe care îl reflectă.

Dacă ar fi să ne ghidăm după acest criteriu, atunci istoria recentă a Kubanului ne-ar apărea în primul rând dezbucimată. Fiindcă realitățile de aici constituie sursa de inspirație, ba mai mult, au furnizat un copios material documentar pentru două din romanele capitale ale literaturii sovietice, scrise în fondul ei clasic: „Torrentul de fier” de Serafimovici și „Cimentul” de F. Gladkov. Ambele romane, cum spuneam, sînt de un dramatism excepțional.

„Torrentul de fier” se referă la un eveniment real, petrecut în timpul războiului civil (27 aug. — 17 sept. 1918) și consemnat în istorie sub numele de „arșul din Taman”. O armată a sărăcimii revoluționare — alcătuită din gardiști roșii, muncitori, țărani — străbate munții și stepa Kubanului, prin Novorosiisk, Tuapse, Armavir, pînă face joncțiunea cu trupele sovietice din nordul Caucazului. Un rș de 500 de kilometri, fără hrană, fără apă, un plooi în care erau copii și femei, sub hărțuiala continuă a unor bande de înrașiți și singeroși dușmani ai revoluției, care s-au strîns aici din toată Asia. De nedescris au fost dirzenia și tenacitatea lor care au apărut în Kuban puterea sovietică. Poate de aceea această dirzenie și tenacitate de caracterizează și pe Gleb Ciupalov, eroul principal al „Cimentului” de Gladkov.

Se știe cu ce asiduitate și dăruire a luptat acest muncitor întors din războiul civil pentru a repune în funcție fabrica. Romanul are la bază materialul documentar strîns de Gladkov la fabrica de ciment „Proketaurul” din Novorosiisk. Pe atunci, adică în jurul anului 1920, scriitorul a lucrat la ziarul local „Krasnoe Cernomore”. Dacă Gleb Ciupalov a avut sau nu un prototip real, gazdele nu mi-au putut spune. Oricum, el întruchiează esența unor evenimente aievea, extrem de dramatice, din acumularea cărora a rezultat istoria Kubanului.

Abrau-Diurso — vinul, lacul, legenda

Nu se poate încheia mai bine și mai plăcut o călătorie în Kuban, decît vizitînd Abrau-Diurso. Localitatea e situată aproape de Novorosiisk într-un splendid peisaj. După ce străbați un drum mărginit de stînci sălbatice, colțuroase, înaintea ta se desfășoară o vale largă, înconjurată de pereți muntoși, avînd la mijloc un lac cu apă verde, ca un imens ametist. E Abrau-Diurso, „ripa celor patru ape”.

Lîngă lac, clădirea unui incintător hotel cu o largă terasă pînă în dreptul apei. Dar prima impresie te înșală. Însoșitorii, savurînd pîcăleala care ți-au pregătit-o, îți spun și îți argumentează pe viu că incintătorul hotel nu este decît clădirea unei fabrici de vinuri șampanizate. Ești introdus prin hrube mari, săpate la temelia muntelui, ca niște galerii de mină, în care în loc de vagonete circulă convoaie fără capăt de sticle. Aceste sticle trebuie să se perinde, dintr-un loc în altul, de nu știi cîte ori, pentru ca la sfîrșitul fiecărui an 1 100 000 de bucăți, frumos etichetate, să ia drumul a nenumărate colțuri din Uniunea Sovietică.

Și nu se poate să fii oaspete la Abrau-Diurso și să nu ți se ofere un pahar din șampania lui. Licoarea de chihlimbar pe care o bei răscumpără osteneala drumului. În buchetul ei fin, bogat ca o simfonie olfactivă, e concentrată parcă toată frumusețea și rodnicia luxuriantă a acestor locuri.

Și nu se poate ca, în timp ce bei acest pahar de vin, cineva din cei de față să nu povestească legenda fetei ce-și caută satul natal în nopțile cu lună. Cică mai de mult, erau două localități, dispuse pe ambele versante, și între ele nu exista lacul. Acesta a apărut într-o noapte. Tocmai atunci cînd o fată plecase la iubitul ei în satul vecin. Venind înapoi și întîlnind apa lacului n-a mai găsit drumul spre casă. În nopțile cu lună ea caută și astăzi acest drum și silueta ei străvezie poate fi văzută rătăcind pe apa verde a lacului.

Și iarăși nu se poate ca după mai multe pahare de „Abrau-Diurso” legenda să nu ți se pară adevărată. Din păcate nu am timp să verific această din urmă ipoteză. Plecăm din Abrau-Diurso înainte de răsăritul lunii.

★
Post scriptum. Al doilea. Mi-am adus amînte din nou de Kuban, în toată plinătatea, cu aproape un an mai tîrziu, în toiu iernii. Întreprindeam o nouă călătorie prin Uniunea Sovietică. Mă găseam la Moscova pentru cîteva zile, înainte de a pleca în Siberia pînă la Irkutsk. Deschizînd, într-o dimineață, ziarul „Pravda” — era pe data de 31 ianuarie 1963 — am citit pe prima pagină:

„MAI SUS STEAGUL ÎNTRECERII, MUNCITORII AI SATELOR”! (scris mare, cu litere roșii, peste toată pagina). Era vorba de o chemare adresată tuturor lucrătorilor din agricultura sovietică, de către colhoznicii și muncitorii din sovhozuri din zona Ust-Labinsk. (Țineți minte? Orașelul acela din inima stepei...) „Să sporim producția de piine, lapte și carne în cursul anului 1963! Să facem încă un pas spre comunism!”

Mi-a revenit în amintire întinderea vastă a stepii, aromele tari ale vîntului de primăvară, livezile în floare de la Ust-Labinsk. Și m-am gândit cu plăcere: Kubanul nu se dezmințe. El pășește mai departe în fruntea agriculturii sovietice.

Pe malul mării...

Noul record al pilotului de încercare

Exact acum un an s-a scris despre zborul record al celebrului pilot de încercare Gheorghii Mosolov. După un an numele lui Mosolov este din nou prezent în paginile ziarelor, și tot în legătură cu un record. De data aceasta, un record de răbdare și bărbăție.

Cititorii noștri cunosc gravul accident suferit de pilot, despre care a scris și „Veac nou”. Dar să reimprespătim faptele.

La 11 septembrie 1962, Gheorghii Mosolov făcea un zbor obișnuit de încercare pe un avion experimental de mare viteză. În zborul acela, ca și în cele anterioare, ca în orice zbor de încercare, el știa că se poate aștepta la ceva neprevăzut. De aceea, cînd avionul, care zbura mai repede ca sunetul, se izbi parcă de o barieră nevăzută, se zguduî și cuprîns de ilăcări se răsturnă pe aripa stîngă, Mosolov nu-și pierdu cumpătul. Știa ce are de făcut și acționă întocmai. În timp ce mașina mistuită de foc se prăbușea, pilotul, calm, înregistră toate indicațiile aparatelor. Și abia după aceea transmise

pe pămînt: „Vorbește Mosolov. Părăsesc mașina...”

Săritura dintr-un avion în mare viteză este întoldeauna riscantă pentru pilot: aerul, a cărui densitate o ignorăm în mod obișnuit, devine dur la viteza sunetului și stîrnimă necrușător tot ce vine în contact cu el.

Cînd s-a deschis parașuta piciorul drept al pilotului a fost prins în suspantele ei. A încercat să-l elibereze dar n-a putut: mina stîngă și piciorul stîng fuseseră fracturate în aer. Cu cîțiva metri înainte de a atinge pămîntul a izbutit să-și scoată piciorul din strîngerea suspantelor, dar la aterizare a căzut pe el și l-a rupt.

Pilotul nu putea deci sta nici în picioare, nici jos, iar de culcat nu vroia să se culce: se temea că nu se mai scoală. Rezemîndu-se în mina dreaptă, singura nevătămată, a început să aștepte răbdător. Curînd, a auzit vuietul elicopterului. Dar Mosolov era camuflat de crengi și n-a putut fi zărit. „Nu-i nimic, mă găsesc ei pînă la urmă”, și-a zis el atunci cînd a înțeles că elicopterul se îndepăr-

tează. După o oră și jumătate starea sănătății se înrăutățise. Mina dreaptă, în care își sprijinea toată greutatea corpului, amorțise, în fața ochilor îi jucau cercuri multicolore. După trei ore au dat de el un bătrîn și un copil.

— Desfaceți parașuta și întindeți-o pe iarbă — i-a rugat el. Alții nu mă găsesc.

Cînd elicopterul a aterizat, Mosolov făcea eforturi disperale să nu-și piardă cunoștința. Și totuși a mai găsit putere să spună:

— Scrieți... cît mai sînt viu...

A urmat pentru el o noapte lungă și grea: moartea clinică, operațiile... Un neurochirurg cu renume i-a făcut cinci deschideri în cutia craniană pînă a găsit trauma. Operația începută seara s-a terminat la șase dimineața. Cînd peste două ore prietenii l-au auzit pe Mosolov șipînd, au crezut că totul s-a sfîrșit. Dar pentru medicii, care au răsuflet ușurați, era începutul. Începutul unei lupte lungi și grele pentru minutele, orele, zilele unui om care își rîndu-i luptase în aer pentru timp: minute și secunde.

O ceață deasă acoperă acest tragic episod din viața pilotului. Cînd și-a venit în lire primejdia trecuse. Dar începea bătălia pentru răbdare și bărbăție. Luni întregi a stat nemișcat pe spată cu ambele picioare și mina stîngă în gîp. Apoi i s-a îngăduit să-și îndoaie picioarele. Apoi, să umble. După primul pas era să leșine. Dar omul care a învins timpul a învins și durerea. Și-a impus să ocolească odaia. E adevărat, în cîrje. Nu de mult, însă, le-a lepădat. Merge. Recordul de răbdare și bărbăție a fost stabilit.

Deocamdată spațiul în care se mișcă e limitat: odaia albă și tăcută de sanatoriu în care se tratează și se odihnește, curtea înecată în verdeală. Insa picioarele, miinile, întregul trup vinjos și puternic îl ascultă iar. Și într-o zi, cu vechiul lui mers apăsător și sigur, va străbate pista aerodromului îndreptîndu-se spre o mașină nouă, puternică și strălucitoare, a cărei manșă o va atinge pentru prima oară, cu miinile-i pricepute și greu încercate, el, pilotul de încercare Gheorghii Mosolov...

Iulia Scutaru

Stații-satelit locuite

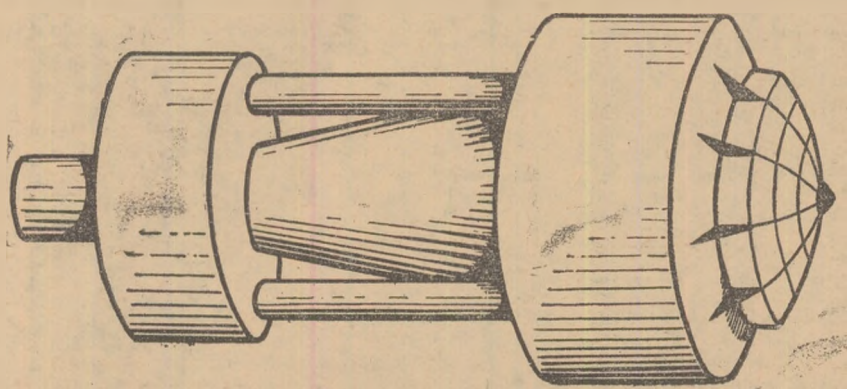
Zborurile simultane ale navelor-satelit sovietice „Vostok-5” și „Vostok-6”, pilotate de piloții cosmonauți Valeri Bikovski și Valentina Tereshkova sînt apreciate, pe bună dreptate, ca un important moment cosmonautic. Ele fixează și mai bine cadrul perspectivei apropiate, indicînd liniile directe ale dezvoltării navigației cosmice în viitor.

Numeroși specialiști sovietici, își exprimă convingerea că actuala etapă cosmonautică reprezintă etapa de desăvîrșire a pregătirilor pentru deschiderea primelor „șantiere” cosmice.

Despre ce este vorba? Despre autentice lucrări de construcții în Cosmos.

Încă înainte ca avionul să existe!

Cu o intuiție genială, K. Tîolkovski, părintele cosmonauticii, a schițat la sfîrșitul secolului trecut cîteva proiecte de stații cosmice locuite, indicînd și unele modalități de realizare a lor în al doilea deceniu al celui de-al doilea mileniu al erei noastre.

Astfel concepea Tîolkovski cu peste șase decenii în urmă forma și organizarea unei stații cosmice satelit locuite. (Fig. 1).

Trebuie reținut faptul surprinzător că la data cînd Tîolkovski își exprima convingerea în posibilitatea efectuării de lucrări de construcții în Cosmos — și încă într-un viitor deloc îndepărtat (anul 1917) — nici nu fusese inventat avionul, iar racheta era cunoscută doar ca un proiectil, cu caracteristici inferioare proiectilului de artilerie. Omul nu reușise încă să-și construiască un aparat care să poată decola cu ajutorul mijloacelor proprii de bord, dar se elaborau primele idei de proiect pentru aparate cosmice de zbor!

Așa cum se poate vedea în desenul de mai sus (fig. 1), construcția este destul de încăpătoare, putîndu-se amenaja în camerele ei, printre altele, o seră de mari dimensiuni, laboratoare și odăi de locuit, observatoare, puncte de comandă și conducere etc.

Este interesant de subliniat faptul că multe dintre ideile conținute în acest proiect nu și-au pierdut nici azi actualitatea. De pildă, Tîolkovski s-a gîndit la asigurarea cu aer și hrană a personalului stației prin cultivarea plantelor în sere cosmice, idee dezvoltată și astăzi de unii specialiști. Apoi, în proiectul amintit se prevedea organizarea celulară a stației, adică realizarea unui mare număr de camere mici, etanșabile, ca încăperile dintr-un submarin, pentru ca în eventualitatea

pe învelișul stației a unor panouri duble — unele negre, mate, altele albe, strălucitoare și reglarea, prin schimbarea lor, a temperaturii interioare; asamblarea stației din părți transportabile cu ajutorul rachetelor; folosirea ca sursă electrică a unui turbogenerator solar; utilizarea stației ca punct de „hăltă” în Cosmos și ca bază de aprovizionare pentru navele interplanetare etc.

Condiții și cerințe...

O comparație, chiar sumară, a soluțiilor tehnice găsite de specialiștii sovietici pentru problema construcțiilor în Cosmos scoate în evidență o serie de condiții ce se impun acestora din urmă. Astfel, construcțiile cosmice trebuie să se poată monta ușor și repede; să fie rezistente la acțiunea complexă a factorilor exteriori (vid, variații mari de temperatură, radiații, micrometeorii etc.); să fie asigurate complet pentru rămînerea îndelungată în Cosmos (ca sateliți artificiali ai Pămîntului, de pildă); să ofere confortul necesar oamenilor găzduiți în încăperile stației; să poată fi manevrate cu ușurință în vederea schimbării orbitei după necesități; să permită asigurarea unei legături permanente cu Pămîntul ș.a.

Cele mai multe dintre proiectele de stații cosmice cunoscute prevăd realizarea de construcții ușor demontabile, alcătuite din subansambluri mai mari sau mai mici, potrivit cu capacitatea de încărcare a rachetelor de transport.

Pare judicioasă, în această privință, propunerea specialistului sovietic A. Șternfeld de a se construi stații chiar din corpurile rachetelor purtătoare, folosindu-se ca încăperi locuite cabinele

noștrii cu asemenea proiecte ne punem întrebarea: la ce vor folosi construcțiile în Cosmos? Ce probleme s-ar putea rezolva cu ajutorul lor?

Este greu de dat un răspuns cuprinzător la această întrebare, tocmai pentru că stațiile cosmice vor avea numeroase destinații și utilizări. Iată cîteva dintre ele:

Observatoare în Cosmos. Cu ajutorul stațiilor-satelit locuite vor putea fi întreprinse studii ample de astronomie și geofizică, precum și o serie de cercetări legate direct de configurația generală a planetei noastre. Observarea cerului din Cosmos este mai amplă și se poate desfășura neîntrerupt, ziua și noaptea, în orice anotimp (în Cosmos nu sînt nori, nu plouă, nu ninge, nu suflă vîntul) și — lucru esențial — în lipsa turbulenței atmosferice care îngreunază observațiile astronomice la suprafața planetei.

Posturi de veghe asupra planetei. Serviciile meteorologice speciale care vor funcționa în mod neîntrerupt în Cosmos, vor veghea asupra Pămîntului, înștiințînd la timp despre apropierea unor furtuni și uragane, declanșarea de incendii în ținuturi nelocuite, începutul dezghețului (inundații), deplasări de ghețuri și alte fenomene care dacă se dezlănțuie pe neașteptate pot provoca mari pagube omînirii.

Stații de radio și televiziune. Instalații speciale de telecomunicații vor echipa stațiile-satelit destinate asigurării retransmiterii continue a mesajelor radio urgente și a programelor de televiziune pentru întregul Pămînt.

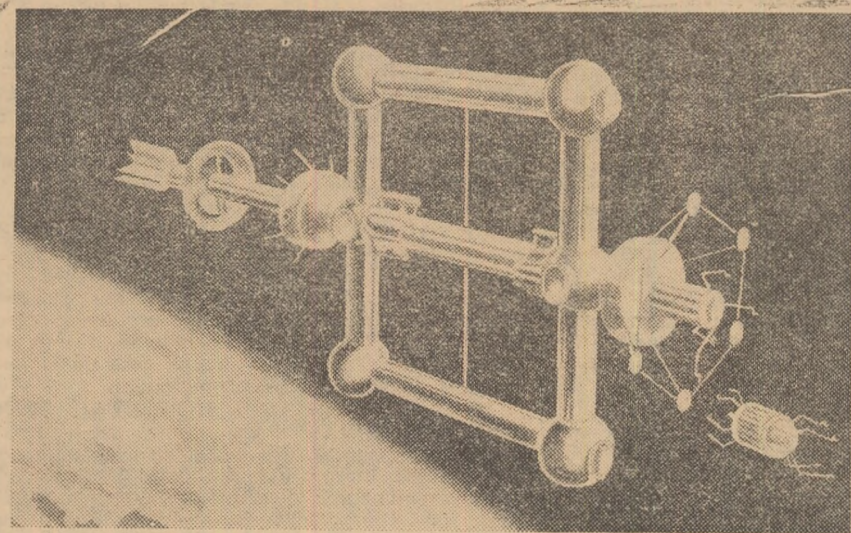
Laboratoare de cercetări. Importante studii de fizică, chimie, metalurgie, matematică ș.a. vor fi efectuate în stațiile cosmice profilate pentru cercetări științifice. Rezultatele acestor cercetări vor îmbogăți cunoștințele noastre despre proprietățile materiei, ne vor ajuta să găsim noi soluții în tehnologia preparării unor materiale, ne vor da posibilitate să dezvoltăm pe o treaptă superioară actuala revoluție tehnico-științifică.

Cări cosmice. În stațiile cosmice vor face popas „trenurile” interplanetare și tot aici se vor opri temporar, la reîntoarcere, convoaiele cosmice. Aici se vor face verificările și reviziile tehnice ale rachetelor „de cursă lungă”; se vor completa rezervele de combustibil pentru motoare și proviziile pentru echipaj; se va odihni personalul; se va acorda asistență medicală călătorilor și echipajelor etc.

Cosmodromuri-satelit. Asamblarea rachetelor cosmice în stațiile-satelit și decolarea lor de pe orbitele acestor stații vor simplifica problema organizării expedițiilor interplanetare. Startul de pe o orbită de satelit este foarte economic, deoarece racheta considerată are la pornire o viteză de 7-8 km/s, (viteza orbitală), motoarele sale avînd

..destinații și utilizări

Prin urmare, este în atenția specialiștilor realizarea de stații cosmice locuite, și aceasta în viitorul nu prea îndepărtat. De bună seamă, făcînd cu-

Proiect recent de stație-satelit care ar urma să găzduiască o echipă de cercetători cosmonauți. Stația este alcătuită din elemente cilindrice și sferice, ușor de montat prin operații simple. Lungimea totală a construcției: 65 de metri. (Fig. 3).

doar sarcina să suplimenteze această viteză pînă la valoarea necesară pentru zborul planificat.

Cuplajul cosmic, început de etapă

Intr-adevăr, prin zborurile simultane ale navelor-satelit sovietice lansate în august 1962 și iunie 1963 au fost desăvîrșite pregătirile pentru trecerea la efectuarea primelor sarcini ale etapei menționate. Aceste sarcini sînt: apropierea navelor-satelit prin manevre orbitale și cuplajul lor cosmic. Ambele sarcini presupun o mare precizie la lansare și o tehnică înaltă a navigației cosmice. Erori mici în execuția acestor manevre pot duce la îndepărtarea navelor una de alta și deci la zădărnicierea operației de cuplaj.

Se intenționează ca prin această metodă, a cuplajului cosmic, să se efectueze primele zboruri ale omului spre Lună utilizîndu-se o navă asamblată în Cosmos din 2-3 secțiuni plasate independent pe aceeași orbită.

În orice caz, putem nădăjdui că o dată cu realizarea cuplajului navelor cosmice pe orbită va începe o nouă etapă cosmonautică importantă, caracterizată, pe de o parte, prin intensificarea lucrărilor de montaj și de construcții în Cosmos, iar pe de altă parte, prin deschiderea primelor căi interplanetare pentru navele pilotate.

Ing. Dumitru Andreescu
Membru în Comisia de astronautică a Academiei R.P.R.

Rad

Contribuțiile sovietice prin succesele teluți și nave cosmice mare a navelor, prin lansare și prin siguranța zarea unor asemenea comunicațiilor este evident o cit mai mare eficiență turilor în Cosmos, ce trebuie mai întii să se și anume să cunoască utiașe.

Pe Pămînt, în cazul a undelor radio care planeta de mai multă după ce unda ocolise cu alte cuvinte din străbătuse 200.000 km realizat, însă, sistemele bilese legături pînă ceea ce reprezintă o mare decit distanța stabilite radiotelegamii.

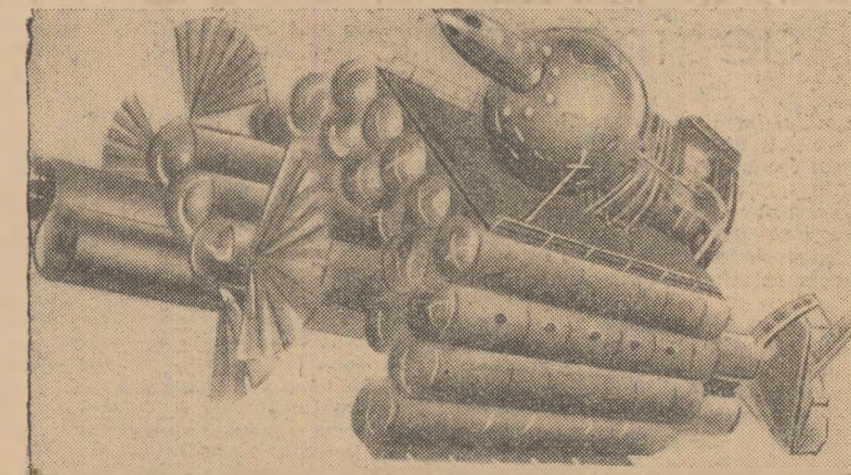
Cu mare atenție a delor radio care traurile superioare ale a 400 km., în care se dio care pătrunde în electronii liberi pierd Deci, la ieșirea din Prin ionosferă pot scurte, sub 10 metri navele cosmice sovietice care lucrează în adică 1,5 metri lung și de condițiile de aparaturii perfecționare au obținut date interesante adică slăbirea undele spațiul cosmic, care soafte rarefiat.

Pentru realizarea foarte mari a fost noștrii printre care obștie, o bună sensibilitate rectivitate foarte mare de la bordul navelor de faput că greutatea altfel și puterea susținea ceea ce nu e cazul a lizarea condițiilor de dar, receptori foarte care, orientate pe de semnal de mii de directii. În felul ace o bună legătură radiația navei cosmice sa

Acest lucru este pe cit și pentru recepție antena poate avea de de zeci de tone.

Generatorii cuantici lucreze în ultimii ani emisie controlată a mină sau unde subțirosoarea unui ac po stelare.

E cunoscut faptul cosmice ca și de pe Grijă pentru asigurarea nașterii unei noi die tistica și calculul pimente de lucru di mul rind, aparatură mai mici, trebuie și la accelerații pime cit accelerația gravit

Specialistul sovietic A. Șternfeld a propus realizarea stațiilor cosmice locuite din corpurile rachetelor purtătoare ale elementelor satelit, prin alăturarea și asamblarea acestor elemente într-o structură compactă. (Fig. 2).

varierii uneia dintre ele să nu fie primejduită viața personalului: încăperea în cauză poate fi evacuată de urgență și izolată de restul construcției pînă la repararea peretului străpuns.

În sfîrșit, dintre alte idei valoroase rămase în actualitate, conținute în proiectul amintit, mai menționăm: fixarea

acestor nave și ca depozite și încăperi cu diferite destinații rezervoarele și corpul ultimei trepte a rachetei de transport (fig. 2). Pentru aceasta, elementele respective ar urma să fie spălate și uscate cu ajutorul unor instalații speciale, operație care cere atenție deosebită pentru a se putea efec-

Vaska

ALEXEI TOLSTOI:

se plictisește

Povestirea „Jurământul”, din care publicăm fragmentul intitulat „Vaska se plictisește”, a apărut în suplimentul literar al ziarului „In ajun”, ce apărea la Berlin, în 1922. De atunci povestirea, care dovedea și ea finețea analizei psihologice atât de caracteristică lui Alexei Tolstoi, n-a mai văzut lumina tiparului. Unele situații și unele personaje din această povestire au fost incluse de A. Tolstoi în romanul „Hiperboloidul inginerului Garin”.

S-a întâmplat la Moscova, într-o zi caldă de duminică.

Vaska ședea pe cufăr.

Murea de urit! Maică-sa dormea, sfărâind ușor, după perdea. Să dai cu tunul și nu scoți pe nimeni la joacă! Mare plictiseală!

Vaska ședea cu bărbia proptită în pumnii. La fereastră, muștele zumzăiau, izbîndu-se cu capul în geam: zum-zum! Pe dușumea, unde pisica isprăvisse mai acuzica de mîncat mațele unui pește — tot muște! Una căuta cu tot dinadinsul să i se așeze cînd pe nas, cînd sub nas și se tot rotea în jurul lui, gîdilîndu-l.

Vaska se bosumflă și bombăni:

„Halal părinți! Dacă l-ați făcut, trebuie să vedeți de copil! M-au lăsat aici pe cufăr și — așteaptă! O să mă duc! Uite, o să mă duc și gata! Și n-o să mă mai întorc cît lumea. Iar mama, cînd o vede că m-am dus, o să se dea de ceasul morții: — Ia ascultați, oameni buni, nu l-a zărit careva pe Vaska al meu?”

Iar oamenii or să-i zică:

— Am văzut ieșind pe poartă un băiețel frumos, cu o cămașă arătoasă!

— Să știți că ăla-i Vaska al meu!

— Mama o să iasă într-un sufler la porțiță: — Vaska, Vasia, Vasenka! Băiețelul meu tubit!

Dar ia-l de unde nu-i pe Vaska!

— Ingerașule, draguțule, de ce m-ai părăsit? Să-ți fi spălat obrăjorul, să-ți fi netezit perișorul, să te fi gătit cu cămașă de mătase, na, puiule, zahăr, ronțăie cît țî-e pofta! Bea, puiule, limonadă „Nectar”. Trecătorii or să se strîngă roată în jurul mamei și or să bocească și ei! Tare rău le pare că nu-i Vaska!

Se apropie și un ostaș din Armata Roșie, își proptește pușca de zid și-l podidesc și pe el lacrimile, pe care și le șterge cu boneta.

Iar Vasia

în vremea asta

este hăt departe, pe stradă.

Capul și-l ține în piept.

Cămașa o are tare frumoasă

atîta doar că e murdară.

Și tare-i frumos Vasenka, frumos cum ți ingerii din cer, numai obrazul îi e cam

murdar și pantalonii ponosiți! La drept vorbind ce mai, nici n-are pantaloni.

Și uite așa merge Vasia tot înainte, iar acasă n-o să se mai întoarcă nicicînd, pentru că cei de acasă își cresc prost copilul! Mai bine n-ar fi avut de fel copii!

„Stă Vasia pe cufăr și oftează! Ba a pornit chiar să smiorcăie, așa de tare l-a cuprins jalea cînd se gîndește cum o să iasă singurel pe stradă! Și-i curg lacrimile șiroate pe obraji, iar muștele atîta așteaptă, afurisite; se așează roi pe direle proaspete.

★

În vremea asta, o mutră zgîriată se lipește de geam, turtindu-și nasul. Un băiat necunoscut, cu chipiu de ostaș, ciufulit, cu pantalonii rupți în genunchi. Mare n-o fi el, dar parcă tot te apucă groaza.

Vaska își stăpînește plîsul, se dă jos de pe ladă și se apropie de geam. Îi arată

pumnul. Nu-l ridică prea sus, cu toate că e un pumn de nădejde! Dacă-ți trage una, s-a zis cu tine!

Cel de la fereastră îi spune:

— Ia poștește-afară!

Vaska stă la îndoială.

„Să iasă, ăsta o să-i tragă o mamă de bătaie și p-aci țî-e drumul! Să nu iasă înseamnă să zacă mai departe pe ladă, cu ochii la muște și la mațele de pește”.

— Stai, — îi zice Vaska necunoscutului, — să-l chem pe frate-meu mai mare! El o să te-mpuște pe loc!

N-a apucat să spună vorbele astea și cel de la fereastră s-a făcut nevăzut, parcă l-ar fi suflat vîntul.

S-a uitat Vaska o dată, s-a mai uitat încă o dată — celălalt nicăieri!

Se-nțelege că Vaska n-avea nici un frate cu pușcă, dar tare ar mai fi vrut să vadă ce s-a făcut puștiul. Și-a pus șapca și a ieșit afară. În curte, pisica ședea cu piciorul întins ca un pistol și își lingea blana, iar în jur zburau pene de vrabie. De la o fereastră se lăsa un miros puternic de varză, ce umplea toată curtea.

La o altă fereastră, mai sus, ce să vezi? Vaska incremenise cu ochii într-acolo: un bărbos cu chica vilvoi, cu ochelari, cu pieptul păros nevoie mare, își scărpină din răsputeri, mai bine zis își riciia cu unghii-le, barba deasă. Cînd dădu cu ochii de Vaska, deschise o gură cît o șură și țipă:

— M-au mîncat de viu! Cheamă pom-piorii!

Vaska o zbughi spre porțiță.

În stradă era băiatul necunoscut cu mîinile infundate în buzunare.

— Un' țî-e fratele cu pușca?

— Doarme! — minți Vaska...

— Ei, atunci țîn-țe bine! — Și necunoscutul prinse să-și suflece minceile. — Zi, cum vrei mai bine: să te măsoari cu mine, ca să-mi pierd vremea degeaba, ori mă lași să-ți trag o bătaie și să plec?

Vaska furnăi ceva drept răspuns și se trase spre porțiță. Dar celălalt i-o luă înainte și se așeză de-a curmezișul; acum își sufleca minca cealaltă. Strada era goală. Incremenise parcă.

— Uite-aici! — zise deodată Vaska scoțînd din buzunar o bucăciță de zahăr — E cam murdar, dar e dulce!

Necunoscutul privi bucăcița de zahăr pe toate părțile, apoi o luă, o șterse cu minca și o ronțîi:

— Noroc c-ai avut zahăr! Cum te cheamă?

— Vaska! Da' pe tine?

— Luni — Vanka, marți — Panka, miercuri nici într-un fel, joi — să sîrim peste el, vineri — scap nechemat, sîmbătă nume nu mi s-a dat!

— Și atunci — făcu Vaska — cine ești?

— Scrie pe spate.

— Cum adică pe spate?

— Așa bine! Cu creion chimic!

— Să vad!

— Ce dai?

— Îți aduc niște cartofi și niște pește, de la mama.

— S-a făcut! Te aștept uite, colea, după casa aia dărîmată.

Vaska dădu fuga după cartofi și după pește. Cînd se întoarse, băiatul necunoscut nu mai era în poartă. Se duse să-l caute după casa dărîmată. Celălalt ședea pe un maldăr de cărămizi și fluiera.

— Da' știți că ai curaj, Vaska, — îi zise el, privindu-l printre gene. — Te joci cu focul! Adu-ncoa tainul!

Vaska stătea și-l privea cum mîncă.

— Păcat că n-am basamac, — făcu celălalt. Că eu aș mai mîncă încă pe-atîta. Am mîncat și carne crudă de ciine și șopirle... Îmi pare rău că n-am gustat carne de maimuță.

Vaska se șterse la gură de mirare și zise:

— Hai ș-om trage o joacă, băiete!

— Ptiu! Nătărău mic burghez! Ai merita să te rup în bătai! O joacă! Auzi la el! Joacă! Eu, frate, de cînd am fost la atac, nu-mi mai arde de joacă! Am fost împușcat în piept și mi-a rămas și o gaură! Cînd mă ghuțuiesc bine sau beau zdra-văn, din gaura aia se aude un șuierat: adică gata! Ajunge! Da' moartea nu mă ia!

Acum Vaska asculta atent, să prindă șuieratul cu pricina. Și într-adevăr — îl auzi.

— Haidem! — zise băiatul.

— Incotro?

— Asta nu te privește...

1922.

L. ILINA: Flăcăi romini (Linogravură).

● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ● VITRINA ●

VALORI DURABILE

Printre cărțile a căror semnificație rămîne mereu vie, păstrîndu-și actualitatea și eficiența peste decenii, se numără și volumul „De pe pozițiile realismului socialist” *) care conține o seamă de însemnări prețioase despre literatură.

Această latură mai puțin cunoscută a activității lui Fadeev întregeste profilul său scriitoricesc, definîndu-i o trăsătură esențială, aceea de neobosit militant pe tărîmul artei și culturii noi, socialiste.

Volumul reprezintă o culegere selectivă dintr-o carte publicată curînd după moartea scriitorului, numărînd peste 900 pagini și totalizînd o rodnică activitate de-a lungul a trei decenii. De altfel, după dorința autorului, acest impresionant bilanț poartă drept titlu generic „In treizeci de ani”, vrînd să sublinieze parcă traiectoria întregii evoluții a concepțiilor sale estetice în contextul mișcării literare din Uniunea Sovietică, între anii 1928—1956.

Receptiv la orice fenomene noi și semnificative de ordin artistic oglîndind multitudinea aspectelor din realitatea sovietică în plină transformare revoluționară, A. Fadeev nu s-a limitat numai la consemnarea lor, ci le-a supus unui profund studiu analitic, unei exegeze substanțiale, ale cărei coordonate se fixează pe câteva momente definitorii, de cotitură: procesul de constituire și afirmare a realismului socialist ca metoda de bază a literaturii și artei sovietice, creația artistică și rolul scriitorului în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, marea diversitate de genuri, forme, stiluri și individualități crea-

toare ce se dezvoltă pe făgașul realismului socialist, îmbogățînd necontenit diapazonul lui tematic, tipologic și modalitățile de expresie artistică.

Concomitent și în plan comparativ, sînt analizate fenomenele literare din trecut, mai cu seamă literatura realist-critică apuseană și cea rusă din secolul al XIX-lea. Reflecții și aprecieri deosebit de interesante cu privire la creația lui Shakespeare, Swift, Balzac, Stendhal, Flaubert, Zola, Dickens, Pușkin, Dostoievski sau Lev Tolstoi valorifică, experiența artistică a trecutului, în măsura în care această experiență prezintă însemnătate pentru dezvoltarea literaturii contemporane. Trecutul este privit prin prisma prezentului, de pe pozițiile esteticii marxist-leniniste.

În această ordine de idei, cu toată diversitatea problemelor abordate, se poate urmări un fir roșu călăuzitor, care străbate de la un capăt la altul cartea profilată pe câteva teme: poziția fermă, intransigentă, a autorului în elucidarea unor probleme fundamentale ale științei literare sovietice privind lupta inflăcărată pentru partinitate în literatură, susținerea și fundamentarea metodei realist-socialiste, combaterea oricăror influențe pernicioase ale ideologiei burgheze.

Demonstrînd că realismul socialist nu este „un normativ de creație, un centimetru cu care s-ar putea măsura calitățile și cusururile unei opere, și cu atît mai puțin o rețetă după care s-ar putea fabrica opere de artă”, autorul definește sfera noțiunii ca fiind creată de însăși viața, ca expresie a adevărului vieții și are deci un caracter obiectiv. Înfrîșînd lumea în mișcare și impetuoașă, oglîndind conținutul nou al relațiilor dintre oameni, noile trăsături din psihologia lor, pe care numai socialismul le

poate genera. scriitorul realist-socialist deslușește în înfățișarea actuală a acestei lumi conturul ei de mîine, completînd cu imaginația ceea ce abia se înfiripă în viață. Această capacitate implică o nouă viziune artistică, un umanism de factură nouă și totodată un romantism de tip nou, un romantism optimist, revoluționar „izvorit din viață, întemeiat pe dezvoltarea reală a societății”.

Fără a oferi întotdeauna o rezolvare exhaustivă a problemelor ridicate, uneori schișîndu-le doar prin cîteva puncte de reper, Fadeev, cu caracteristica-i spontaneitate și agerime a gîndirii, pune în lumină cîteva aspecte esențiale, din care menționăm: relația dintre realism și romantism în literatura clasică și sinteza lor în cadrul realismului socialist; ce este metoda artistică și care sînt trăsăturile ei distincte; geneza noilor forme monumentale introduse (sau recreate pe baze noi) de literatura sovietică, problema libertății de creație; în ce constă schematicul și care sînt căile de înfrîngere a lui.

În sfîrșit, găsim adevărate modele de investigație succintă, dar profundă și substanțială, în notațiile despre fenomenele literare pe diverse teme din cele două diviziuni: „Literatura rusă” și „Literatura apuseană” înglobate în capitolul „Insemnărilor subiective”, cu care se încheie volumul.

Sensibilitatea de artist al cuvîntului îmbinată cu spiritul perspicace al criticului și competența erudită a teoreticianului conferă acestei părți a moștenirii lui A. Fadeev valoarea durabilă a unei contribuții de mare forță, instructivă și totodată plăcută ca lectură, din care desprindem nenumărate răspunsuri la problemele ce ne frămîntă astăzi.

Tamara Gane

*) A. Fadeev — „De pe pozițiile realismului socialist”. Articole, cuvîntări, scrisori. Editura pentru literatura universală, 1962. În romînește de Emma Beniuc.

FILMUL

De vorbă cu actorul ANDREI POPOV

un actor care gindește

- Intre teatru și cinematografie
- Iagó și eroii lirici
- Inconvenientele platoului de filmare
- O dramaturgie de idei și
- Viitorul personaj: un detectiv.

— Ce părere aveți despre rolurile interpretate până acum?
— S-ar putea ca personajele Rjevski din comedia muzicală „Poveste de demult”, Platonov din „Oceanul” lui Stein și chiar Petruccio din „Femeia îndărătnică” de Shakespeare să reprezinte o etapă trecută din activitatea mea în teatru. De la aceste personaje am învățat unele lucruri utile, ele au plăcut spectatorilor și criticilor. Se pare că Petruccio întruchipat de mine în film a fost primit mai bine decât pe scenă. Trebuie să mărturisesc însă că în aceste roluri m-am simțit întotdeauna cam incomod, cam stângaci. Temperamentele deschise, zgomotoase îmi dau o senzație de teamă, — mă fac să nu mă simt în elementul meu.

— Dar în cinematografie?

— Aici lucrurile s-au petrecut altfel. După Iago din filmul „Othello”, am fost de-a dreptul copleșit de invitațiile insistente ale studiourilor de a întruchipa roluri de „negativi” — mai mari, mai mici sau mediocri. M-am temut atunci de perspectiva de a mă transforma într-o schemă. Și am refuzat. Nu numai de teama schematizării. Îmi era pur și simplu frică să joc mereu roluri negative. Desigur, prin negație poți confirma ceva... Dar ca actor de teatru, având ocazia să privești seară de seară în ochii spectatorilor, am văzut predilecția publicului nostru pentru tot ce e luminos, pentru sentimentele și caracterele înalte, nobile. Acest lucru îmi este foarte apropiat. Am jucat rolul unui aviator englez în filmul „Inima nu uită”. Despre ce vorbește acest personaj? Despre oamenii care și-au jertfit viața pentru

fericirea noastră, a tuturor. Despre faptul că nu trebuie să uiiți binele. Despre cei rămași în viață care nu au dreptul să uite greutățile trecutului.

— Aceasta înseamnă că cea mai mare satisfacție v-o dăruiesc eroii lirici, personajele generoase?

— Da, desigur. Îmi place Jean Gabin — continuă Andrei Popov, — dar simt întotdeauna la el o anumită cruzime, foarte evidentă mai ales dacă îl compari cu Spencer Tracy pe care

vorba despre un caracter viu, puternic, lucrul nu e chiar atât de complicat.

— Vă stângherește ambianța platoului de filmare?

— La început mă stângherea. Apoi m-am deprins, am învățat să nu mai observ nici un accesoriu. Dar cel mai greu este, după părerea mea, faptul că nu poți avea permanent legătură cu partenerul. În teatru poți primi mult de la el, în cinematografie se întâmplă însă deseori să privești într-un punct convențional unde se presupune că se află un partener imaginar.

— În ce constau, după părerea dv., trăsăturile contemporane ale artei actricești?

— Nu sînt teoretician, dar cred că s-a schimbat întrucîtva natura emoției pe scenă și pe ecran. În cele mai bune modele ale filmului contemporan, emoția ia naștere din idei, pe bază de idei. Și, în genere, este necesară în aceeași măsură o dramaturgie saturată de idei ca și un actor care gindește. Dacă una din cele două premize lipsește, apare un temperament abstract; iar emoția care nu se întemeiază pe ceva devine o schemă.

Ultima întrebare mi-a fost sugerată de o convorbire telefonică la care am fost martor. Popov răspundea cuiva de la celălalt capăt al firului că nu poate filma, că semnase deja un contract cu „Mosfilmul”.

— Ce rol vă pregătiți să întruchipați?

— În curînd se termină la „Lenfilm” turnarea filmului „Dronov” — o adaptare după piesa „Totul rămîne oamenilor” de S. Alioșin. A fost o muncă interesantă pentru mine, îndeosebi fiindcă este un material de viață cu totul nou care înlătură riscul repetării. Pe lângă aceasta am făcut probe la „Mosfilm”. Voi fi un detectiv. Eroul viitorului film este un savant urmărit de dușmani. Este într-adevăr un subiect interesant.

Îmi iau rămas bun de la Andrei Popov și mă gîndesc că într-o zi cineva îi va oferi acel rol nu numai util, nu numai foarte interesant pentru dînsul, ci și absolut necesar.

Iuri Smelkov

N. Rumianțeva în rolul Liudmilei Dobriveciv „regina stației de benzină”, pe care o vom vedea zilele acestea pe ecranele noastre

Nadia Rumianțeva:

„Sînt din nou eroina unei comedii!”

Fiecare rol este o pîrticică din viața și munca unui actor. În ce mă privește, aș vrea să ofer oamenilor cît mai multe clipe vesele și lerice (doar sînt actriță de comedie!).

Dar comedia nu trebuie să fie pur și simplu un spectacol amuzant, ușor. Risul este menit să contribuie la opera de educare, să poarte în el o încălțătură pozitivă, să biciuiască tarele și să cultive triumuseja umană. Căci omul viitorului trebuie să fie trumos în cea mai deplină accepție a acestui cuvînt.

În momentul de față dețin rolul principal în filmul „Halta”, realizat de regizorul B. Barnet după un scenariu de R. Pogodin. Este o comedie lirică. Interpretez rolul unei fete de la țară, socolitoare la un colhoz, care se îndrăgostește și, refînd seama de nici un fel de obstacol sau necazuri, luptă să câștige dragostea flăcăului îndrăgît.

Mă bucur că eroinele mele sînt întotdeauna și în totul vo-luntare: și în muncă, și în viață, și în dragoste.

Scurtă istorie a cinematografiei sovietice

(XIII) Triumful realismului

Grigori Kozințev, al cărui nume este adeseori asociat cu cel al lui Leonid Trauberg, coautorul a numeroase filme ale sale, este unul din cei mai însemnați și totodată populari regizori de film sovietici. Cariera sa este deosebit de interesantă deoarece cuprinde, într-o claritate de demonstrație parcă, drumul de la căutările cele mai bizare spre un realism solid, de înaltă ținută artistică.

De foarte tînr, Kozințev se dedică teatrului și, în 1921 fondează împreună cu prietenul său Trauberg și cu Serghei Iutkevici, grupul artistic cunoscut sub denumirea „FEKS”, inițiale care prescurtau ciudat intitulata „Fabrica a actorului excentric”. Curînd, însă, căutările formaliste încep să cedeze în fața dorinței sincere a celor doi tineri regizori de a-și servi poporul în activitatea cinematografică pe care o abordează din 1924. Primii pași în acest sens sînt satirele cinematografice, — dintre care cea mai cunoscută era „Aventurile lui Octombrie”. Peste cîțiva ani, cei doi realizatori abandonează ideile lor avangardiste și, în opera pe care o vor crea, se vedește triumful inevitabil al realismului din arta unor creatori de valoare.

Intr-adevăr, Kozințev și Trauberg se impun în arta cinematografică mondială cu trilogia despre Maxim, una din cele mai frumoase creații ale realismului socialist. În vreme ce excentricitatea primelor încercări a rămas în domeniul căutărilor artistice, realismul puternic al trilogiei închinată acestui personaj care a intrat în legendă, s-a impus în viața curentă a oamenilor sovietici. Există în acest sens numeroase mărturii dintre care am cita una: la o sesiune de agitatori, un muncitor vorbea astfel despre personajul din trilogia lui Kozințev și Trauberg: „Noi vedem în Maxim un om care și-a închinat întreaga sa viață luptei pentru cauza muncitorilor. Tocmai de aceea, Maxim ne este drag. Și cînd îi învățăm pe tinerii bolșevici, membri de partid și fără de partid, ce atitudine trebuie să aibă față de cauza comunismului, cum trebuie să îndeplinească sarcinile partidului, și dăm ca pildă pe Maxim”. O asemenea apreciere nu mai necesită,

credem, comentarii. Am mai adăuga doar că, peste cîțiva ani, cînd într-un alt film, în „Marele cetățean”, a apărut delegatul C.C. împrumutînd trăsăturile lui Maxim, spectatorii sovietici l-au recunoscut deindată pe eroul lor iubit.

Drumul creației trilogiei despre Maxim este plin de interes pentru numeroasele căutări pe care le-a cuprins. Înainte de toate merită atenție faptul că atunci cînd au lucrat la primul film, realizatorii nici nu s-au gîndit că va fi începutul unui viitor triptic. Necesitatea continuării lui a apărut abia după succesul „Tinereții lui Maxim”. Însăși alegerea interpretului — Boris Cirkov a izbutit aci o creație actoricească cu totul remarcabilă — a fost rodul unei „întîmplări”. Cirkov urma inițial să interpreteze rolul lui Dioma și abia la repetiții regizorii i-au descoperit resursele artistice care i-au făcut posibilă creația în rolul titular. Filmul a fost creat în urma unei documentări deosebit de serioase și susținute. Cheia artistică a celei de a doua părți a trilogiei, „Întoarcerea lui Maxim”, le-a fost oferită regizorilor de către o anchetă descoperită în arhivele unei uzine. Chiar și fatmosul cîntec al lui Maxim, a fost obiectul unor îndelungi căutări: Kozințev relatează că pentru găsirea cîntecului celui mai potrivit au fost invitați aproape toți acordeoniștii din Leningrad care și-au cîntat, în decursul unei luni, repertoriul lor. Abia la capătul ei fost găsit cîntecul „Se rătăște, se învîrtește balonul albastru”. În filmul „Cartierul Viborg” (1939) se încheie această trilogie, a cărei sursă nemijlocită era realitatea și al cărei autentic realism a căutat inimile a zeci de milioane de spectatori.

După 1944, Kozințev se desparte în activitatea sa artistică de Trauberg și realizează filme biografice „Pirogov” și „Bielinski” pentru a aduce apoi pe ecran, în 1956, figura lui Don Quijote. Maniera realistă în care a fost realizat și acest din urmă film despre legendarul personaj dovedește o dată mai mult caracterul artei sovietice.

Iuri Barna

Pe platourile

„Mosfilmului”

Sfidînd canicula, „Mosfilmul” își continuă nestingherit activitatea cotidiană, care începe în zori și nu încetează decît noaptea tîrziu. Pe platourile sale de filmare se află actualmente în lucru circa 30 de filme a căror premieră este programată pentru sfîrșitul lunii decembrie.

Ce producții sînt în curs de turnare la „Mosfilm”? Nu ne vom opri desigur asupra unor filme despre care am mai relatat cititorilor noștri. Din transunerile după cunoscute opere literare, o mențione deosebită se cuvine, credem, „Trenului blindat 14—69”, o adaptare după piesa lui Vsevolod Ivanov. Filmul este realizat de regizorul A. Faințimer. Creatorii filmului se străduiesc să păstreze nealterată atmosfera de un vibrant sîmbu revoluționar a piesei. De aceea ei au efectuat o îndelungată și temeinică muncă de documentare. Printre alte probleme dificile pe care le au de rezolvat realizatorii acestei ecranizări, este și aceea a reconstruirii trenului blindat, care nu poate fi în nici un caz substituit printr-o machetă, întrucît reprezintă unul dintre elementele de bază ale filmului. În această direcție, cineasții au solicitat sprijinul feroviarilor, care vor echipa un tren special cu blindajul și tunurile necesare.

Lucrătorii unei secții de mișcări sînt eroii altei producții în curs de realizare la „Mosfilm”, ce poartă deocamdată titlul provizoriu „Sazonov”. Titlul indică numele personajului principal. Căpitanul Sazonov, un om aspru, închis, ajută oamenii să-și ale fericirea, să-și găsească pe cei dragi pe care războiul i-a împrăștiat prin lume. Rolul acesta este interpretat de actorul Vsevolod Sazonov, care a reușit recent un succes deosebit în rolul lui Silni din filmul „Tragedia optimistă”. Regizorul V. Azarov, declară într-o convorbire cu un redactor de la revista „Sovetski Ekran”: „În acest film nu va exista nici un fel de artificiu. Simplitatea și modestia se armonizează cel mai bine cu firea eroului principal, și aceste trăsături vor caracteriza stilul filmului”.

O colaborare rodnică a realizat tînrul scriitor Grigori Baklanov cu regizorii A. Smirnov și B. Iașin, care au început de curînd turnarea filmului „Un petec de pămînt”, o transpunere pentru ecran a apreciatei sale povestiri.

Pe un alt platou al „Mosfilmului” prind viață peripețiile basmului „Povestea timpului pierdut”, în care unul dintre protagoniști este un ciine. Personajul acesta a dat multă bătaie de cap regizorului A. Plușko și întregii echipe de filmare, deoarece, trebuia găsit un ciine care să poată executa mai multe numere de dresură. Ca să-l facă să și vorbească în film, a fost însă cu mult mai simplu. În secția de machiaj plastic a studioului a fost confecționată imediat o dublură a cînelui, înzestrată cu dantul vorbirii, prin intermediul unui magnetofon. În film mai apare și un vrăjtor, Marlison, un geniu al răului, care în decursul acțiunii împrumută trăsăturile unui copil — transformare foarte simplă de efectuat cu ajutorul trucajelor cinematografice.

La „Mosfilm” poate fi întîlnită zilele acestea și actrița Tatiana Samoilova. Așa cum s-a mai scris, ea filmează în rolul Sonlei, o fată sovietică, în coproducția sovieto-italiană „Mergeau spre Răsărit”, film realizat de Giuseppe de Santis.

Cum a fost scris „Robinson Crusoe“

Corabia engleză „Cinci porturi” a ancorat lângă insula Maz-a-Fuera. Pe bordul ei avuseseră loc mici incidente: căpitanul nu-l putea suferi pe boțmanul lui — scoțianul Alexander Selkirk — și-i făcea mereu șicane. Boțmanul, pierzându-și odată răbdarea, i-a strigat în față:

— Uite ce-i, căpitane, dacă nu-ți plac ochii mei, lasă-mă în insula asta!

Atita i-a trebuit căpitanului. În doi timpi și trei mișcări marinarul a fost debarcat împreună cu toate cele trebuincioase: îmbrăcăminte, așternut, câteva cărți, o pușcă cu cremene, amnar, pulbere, gloanțe, tutun, un țirnăcop, un cuțit...

Viitorul nu-l prea neliniștea pe boțman. Navele se abăteau regulat prin arhipelagul Juan-Fernandez ca să se aprovizioneze cu apă și lemne, și Selkirk era convins că șederea sa pe insula pustie nu va fi de lungă durată.

De altfel, Selkirk nu era primul marinar rămas sau părăsit pe un colț de pământ nelocuit. Istoria navigației cu pânze e plină de astfel de peripeții. Un singur exemplu: în urma unui naufragiu, matelotul spaniol Pedro Serrano a nimerit pe o insuliță stincoasă pe care a trăit șapte ani — din 1540 pînă în 1547.

Salvarea întîrzie

Dacă Selkirk ar fi știut din prima seară că avea să petreacă pe insulă ani îndelungați, s-ar fi lăsat pradă deznădejdi.

Primele opt luni au fost îngrozitoare.

mult, marinarul și-a biruit și anumite spaime și superstiții, înțelegînd că nu duhurile rele, ci inofensivii lei de mare urlă pe țarm.

Multă bătaie de cap i-au dat șoarecii aduși pe insulă de corăbiile în trecere, dar pînă la urmă le-a venit de hac. Căci corăbiile n-au lăsat în urma lor numai rozătoare, ci și pisici. Selkirk a hotărît să se folosească de ele. Străchinutele cu lapte de capră le-au ademenit și ingeniosul marinar a reușit să încheie alianță cu toate pisicile de pe insulă.

Într-o zi s-a terminat praful de pușcă. Selkirk nu mai avea cu ce vîna caprele. Dar viața pe care o ducea îi înmișe puterea și agilitatea, așa că i-a venit foarte ușor să le fugărească și să le prindă cu minile goale. Cînd hainele s-au ferfenițit, și-a cusut din piei de capră cămăși și pantaloni făcîndu-și, ac dintr-un cui iar atî din intestinale animalelor ucise.

La 2 februarie 1708 corabia „Duck” comandată de căpitanul Wood Rogers a aruncat ancora în insula Maz-a-Fuera, și cîțiva marinari au coborît pe țarm pentru a improspăta rezervele de apă. Acolo au dat cu ochii de Alexander Selkirk. Trezindu-se pe neașteptate în fața compatrioților salvatori, boțmanul n-a putut rosti multă vreme nici un cuvînt. Abia mai tîrziu, pe bordul corăbii, și-a recăpătat darul vorbirii.

— Mulțumește soartei — i-a spus căpitanul Rogers.

— De ce?

— Insula Maz-a-Fuera ți-a salvat viața. După ce ai fost debarcat, corabia „Cinci porturi” a naufragiat și aproape întregul echipaj a pierit.

Defoe îl descoperă pe Selkirk

În 1711 „Duck” și-a încheiat ocolul pămîntului după care l-a adus pe Selkirk la Londra. În numai cîteva zile boțmanul a ajuns omul cel mai la modă. Toți snobii londonezi se întreceau în a sta de vorbă cu cel care petrecuse patru ani printre capre, pe o insulă pustie. Dar boțmanul necioplît și deloc vorbăreț, era mai puțin pitoresc decît peripețiile lui. Tratat pretutindeni cu băutură din belșug, a căzut în patima beției și interesul față de dînsul s-a stins repede.

În cartea „Călătorie în jurul pămîntului în anii 1708—1711” publicată de căpitanul Rogers în 1712, era un capitol special: „Povestire despre cum a trăit Alexander Selkirk pe insulă”. La 1 decembrie 1713 ziaristul Richard Steel a publicat în revista „Englishman” un reportaj literar despre Selkirk. În sfîrșit, în 1718 a apărut a doua ediție a cărții căpitanului Rogers. Cu toate acestea, în ciuda succesului pe care l-au avut cartea și reportajul lui Steel, aventurile lui Selkirk ar fi fost repede date uitării dacă cele scrise despre dînsul n-ar fi nimerit în minile unui geniu — Daniel Defoe.

Renunțînd la cariera de pastor căreia voise să-l consacre tatăl său, Daniel deschide un magazin de galanterie și tricotaie într-un cartier londonez. (Această ocupație a servit mai tîrziu inamicilor lui drept pretext pentru porecla de „negustor de ciorapi”). Pentru a forța soarta se lansează în speculații și curînd e ruinat.

Mai tîrziu îl întîlnim în închisoare. Însă nu falimentul îl adusese acolo, ci noua-i profesie de pamfletar. Cel mai scurt dintre foiletoanele lui era exploziv ca un butoi de pulbere. Un singur cusur avea pana lui Defoe: imprudența. Pentru foiletonul „Un drum mai scurt” este închis și pus la stîlpul infamiei în piața centrală a orașului.

La aproape 60 de ani Defoe nu făcuse averea pe care o visase cîndva, cu toate că ziaristica și politica îi aduseseră o oarecare popularitate și bună stare materială. Dar atunci descoperă povestea lui Selkirk. Era un subiect minunat pentru pana lui ușoară. Putea să-l scape?

Se naște eroul tuturor vîrstelor

Să povestească pur și simplu peripețiile scoțianului? Nu: Defoe îl va obliga pe cititor să creadă în autenticitatea lui Robinson Crusoe. Crusoe era

numele unui vechi coleg de școală al scriitorului.

Defoe schimbă îndrăzneț decorul acțiunii. Epopeea lui Robinson se petrece nu în Oceanul Pacific, ci în Atlantic, la gurile fluviului Orinoco. Această regiune era pe atunci puțin cunoscută și învăluită în mister. Nici Defoe nu cunoaște Orinoco și arhipelagul Juan-Fernandez, dar asta nu-l deranjează prea mult. Are o bibliotecă plină de cărți și o uimitoare capacitate de a face veridice legende și basmele cele mai abracadabrante. Defoe nu mai revede paginile scrise. Romanul și-l scrie literalmente dintr-o răsufare.

Cartea a apărut în comerț sîmbătă 25 aprilie 1719. Și chiar din primele zile și-a început călătoria triumfală împreună cu eroul principal și credinciosul său Vineri (inventat în întregime). Cititorii n-au sesizat mistificarea și au crezut naiv în existența reală a lui Robinson Crusoe. În carte sînt multe pasaje neverosimile. Fără a clipi din ochi Defoe a transferat viețuitoarele și peisajele Oceanului Pacific în Oceanul Atlantic.

Dar pe editor nu-l deranjau aceste inexactități. Preocupat doar de profit el cere scriitorului să continue aventurile lui Robinson Crusoe. Daniel se așează iar la masa de lucru și noua carte care iese de sub pana lui sprintenă are parte de același răsunător succes. Taylor, editorul nesătul, pretinde noi aventuri. Dar Daniel se istovise. Adunînd cîteva vechi predici protestante și articole scrise de mult alcătuitește un al treilea volum cu titlul „Reflecțiile serioase ale lui Robinson Crusoe”. Cartea aceasta n-are, însă, succes.

★

De secole romanul lui Robinson Crusoe e citit cu egal interes de mici și de mari. Este una din cele mai iubite cărți ale cititorilor din toate țările.

Daniel Defoe a vrut să istoricască aventurile unui marinar care a nimerit pe o insulă pierdută în imensitatea oceanului. De fapt el a fost printre cei dintîi care au preamărit omul în luptă cu natura și biruînd-o.

V. Lvov

MEDICUL VĂ SFĂTUIEȘTE

E bine să umblăm desculți?

De ce merg mulți oameni toată iarna fără mănuși și nu pătesc nimic dar cum se udă puțin la picioare s-au și ales cu un guturai?

De la o vîrstă fragedă mîinile sînt mult mai expuse, de aceea s-au adaptat la temperatura înconjurătoare. Și picioarele se pot adapta (și e foarte indicat). Probabil că de aceea anticii umblau desculți sau cel mult cu niște sandale ușoare. Cu timpul moda a înghesuit picioarele în ciorapi, pantofi, cizme. Dar la sfîrșitul secolului trecut oamenii au ajuns iar la concluzia că e bine să umbli desculți. Propagandiștii deosebit de entuziaști s-au dovedit a fi în privința asta igieniștii germani. Ei au alcătuit un întreg sistem de călire, care prevedea mersul cu picioarele goale prin iarbă umedă, pe pietre ude, prin vadurile riu-rilor mici, pe zăpada proaspăt căzută. Au lansat și o lozincă originală: „Cea mai bună încălziminte este piciorul gol!” Pentru stradă recomandau sandale ușoare, așa numitul costum scoțian care lasă descoperiți genunchii și gambele; jurnalele de modă reproduceau articole vechi de un secol în care scria că în 1800 în Anglia copiii nu purtau ciorapi. Dar toate aceste recomandări, în general folositoare și îndreptățite, nu aveau o bază științifică.

Igieniștii, fiziologii, medicii sportivi sovietici au propagat dintotdeauna călirea ca mijloc de dezvoltare fizică armonioasă a omului, au studiat fiziologia călirii, influența diferitelor procedee de călire asupra organismului, ajungînd la cîteva concluzii de interes general.

Dar înainte de a le expune, cîteva cuvinte despre o experiență interesantă. Persoana supusă experienței și-a muiat picioarele într-un lighean cu apă la o temperatură de plus 12-15 grade. În aceeași clipă medicii au constatat că temperatura mucoasei nazale a început să coboare. Iar atunci cînd picioarele pacientului au venit în contact cu o apă de plus patru grade, temperatura mucoasei a scăzut brusc, pentru ca îndată după sfîrșitul experienței să se urce, fiind urmată de fenomenele obișnuite în astfel de situații: guturai puternic, tuse, răgușeală. Printr-o acțiune repetată a acestui excitant fenomenele de răceală au scăzut și în cele din urmă au dispărut.

Există multe studii în care se arată că aseme-

Kon-Tiki are patru ani. Și deși cățelușă, prietena ei cea mai bună era o pisică, pe nume Pusic. Era, pentru că biata Pusic s-a îmbolnăvit și a murit la o săptămînă după ce a dat naștere unui pui.

Micul orfan nu a ezitat nici o clipă. În cine să ai încredere, într-o situație grea, dacă nu în prietena mamei? Și pisoiul s-a lipit, fără șovăire de Kon-Tiki. Aceasta s-a dovedit la înălțime. Timp de douăzeci și patru de ore nu a lăsat pe nimeni să se apropie de pui, pe care l-a spălat, l-a încălzit și chiar... l-a hrănit. Faptul e cu atît mai remarcabil cu cît cățelușă nu a avut pînă acum pui. Dar instinctul matern, trezit de această apropiere, a produs modificările fiziologice necesare și copilul adoptiv a constatat că laptele de cățea e la fel de gustos și nutritiv ca și cel de pisică.

S-au scurs de la această întîmplare cîteva săptămîni. După cum se vede și din fotografie, cele două patrupede se împacă de minune. Și nimeni nu are de gînd să-l dezvăluie vreodată pisoiului că Kon-Tiki nu este adevărata lui mamă.

Desen de B. Popov

Nu suferea de foame, nici de sete, dar frica și dorul de oameni îl chinuiau cumplit. Totodată s-a văzut nevoit să muncească din greu pentru ca să poată trăi. Din trunchiuri de copac și-a durat două colibe — una mai mare și una mai mică — și le-a învelit cu iarbă și piei de capră. Coliba cea mică îi slujea de cămară, iar cea mare de dormitor. Chinurile singurătății au scăzut cu timpul, înăbușite de munca grea. Mai

nea excitantă de temperatură au o influență de adaptare nu numai asupra pielii, ci și asupra întregului organism, a sistemului nervos și circulator.

Și acum despre condițiile unei bune căliri, care trebuie să devină lege.

Călirea trebuie să se facă: 1) treptat; 2) sistematic; 3) respectîndu-se particularitățile individuale.

Să începem cu punctul 3. Sînteți sănătos. Aveți atîția ani (aici nu există limite). Particularitățile individuale vă permit să începeți călirea.

Punctul 2. Sînteți în concediu, aveți timp berechet. Folosiți-l pentru a umbla desculți. Totul depinde de dumneavoastră și de... vreme.

Punctul 1. Începeți cu drumeagurile și cărările încălzite de soare. Puteți trece apoi pe iarbă uscată, iar după cîteva zile pe iarbă umezită de rouă. Toamna tîrziu, iarna și primăvara timpurie parchetul va înlocui lîna și pîdurea. Dar nu pentru toți. Cei care au picior plat nu vor face astfel de plimbări. În schimb vara mersul cu picioarele goale, în special pe nisipul afînat și pe pămîntul proaspăt arat, este un mijloc excelent pentru profilaxia platfusului.

E foarte bine să umble desculți sau cu sandale fără ciorapi și cei cărora le transpiră tare picioarele.

Și acum cîteva sfaturi:

● E mai bine să umblați desculți prin roua de dimineață decît prin cea de seară, deoarece orice excitant este contraindicat înainte de culcare.

● În caz de bronșită, guturai și alte fenomene catarale nu puteți începe să umblați desculți.

● Cine s-a obișnuit să umble bine încălțat, să nu înceapă călirea de care am vorbit în articol pe vreme urîță, ploioasă. Așteptați soarele.

● Mersul cu picioarele goale trebuie combinat cu alte metode de călire: dușuri și masaj cu apă rece, băi de aer.

N. Korosteliiov
Medic igienist

Poșta redacției

IANCU BADERCA, Oțelul Roșu, raionul Caransebeș: Adresați-vă profesorului Mstislav Vasilevici Volkov, directorul Institutului central de ortopedie din Moscova: Tsentralnii institut travmatologhii i ortopedii-Moskva, ulița Novaia Ipatovka. Scrieți-i în limba rusă, explicându-i amănunțit cazul.

IUSTINIAN CHIRA, com. Rohia, regiunea Maramureș: Vi se va trimite exemplarul de care aveți nevoie.

LĂNYI EMERIC, Aninoasa, regiunea Hunedoara: Textul comediei „S-a furat un consul” de G. Mdivari a fost publicat în nr. 4/1963 al revistei sovietice „Teatr”, de unde a fost tradus fragmentul publicat de noi. Pentru textul în limba română adresați-vă Consiliului teatrelor din Comitetul de Stat pentru cultură și artă, București, Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

ICA RADOVANOVICI, Timișoara: Este vorba despre Alexandru Repan, Melania Cîrje, Ileana Sandu (studenți la Institutul de artă teatrală „I. L. Caragiale” din București) și Ana Szeles, studentă la Institutul de teatru din Tg. Mureș. Adresa institutului bucureștean: B-dul Schitu Măgureanu nr. 1. Nu uitați că acum studenții sînt în vacanță!

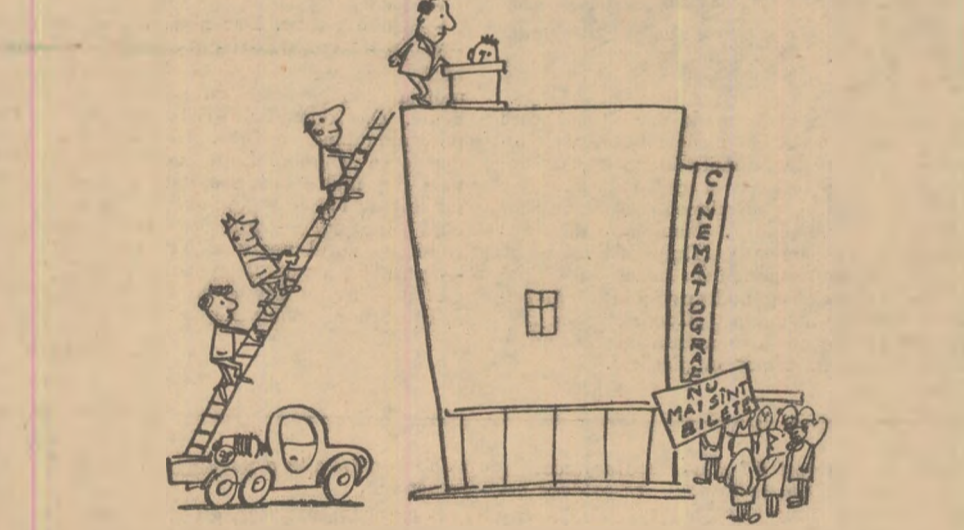
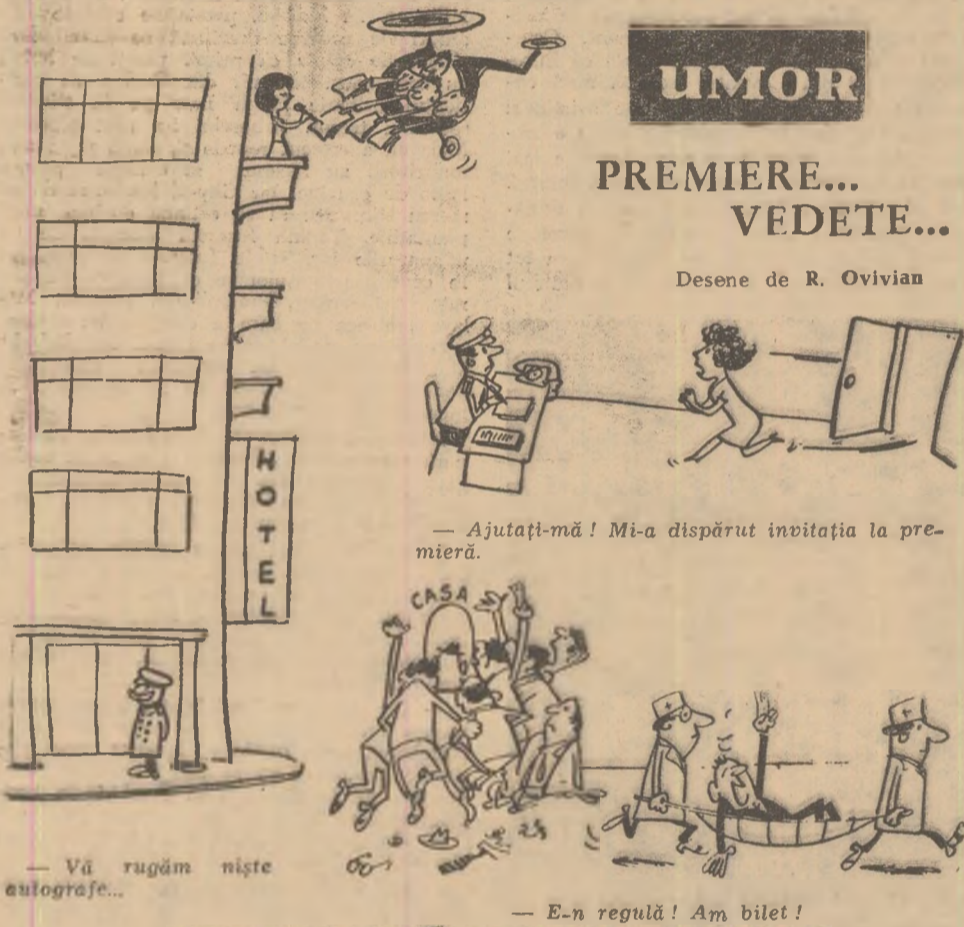
MARIA NOJA, Cluj, C. M. PĂDUREANU, București, GH. FELDER, Mediaș: Trimiteti versurile la o publicație literară. („Gazeta literară”, „Luceafărul” etc.).

PAUL EPUREANU, București: Intrucit revista noastră nu publică texte muzicale, am transmis scrisoarea dv. publicației „Indrumătorul cultural”, așa cum ați dorit.

ION OLARU, Boșca I, raionul Reșița: 1) Scrieți la Teatrul „Lucia Sturza Bulandra”, B-dul Schitu Măgureanu nr. 1, București. 2) Explicațiile de care aveți nevoie vi le pot furniza tovarășii de cooperativa „Fotografia populară” din orașul dv. Totodată vă poate fi util și un cunoscător de limba rusă, care să vă traducă indicațiile respective.

ALEX. IONESCU, Tg. Mureș: În articolul la care vă referiți erau prezentate opiniile și cercetările unor oameni de știință sovietici în legătură cu longevitatea.

ELLA WATTENSTEIN, București: Am transmis sesizarea dv. Oficiului special de expediere a presei. În momentul de față alți Oficiul P.T.T.R. nr. 39 din Capitală, cit și toate oficiile din țară au instrucțiuni să primească abonamente la revista noastră și pe o perioadă de o lună de zile.

Consumați

PRODUSELE DE CALITATE SUPERIOARA ALE FABRICII DE CONSERVE TECUCI

Sînt conservate numai prin sterilizare și conțin vitamine și zaharuri naturale.

FABRICA DE CONSERVE **TECUCI**

CONCURS SPECIAL

PRONOEXPRES

LA 7 AUGUST

PAUTOTURISME ETU TELEVIZOARU

Combinatul chimic FAGĂRAȘ livrează:

- BACHELITĂ PENTRU UZ GENERAL ÎN DIVERSE CULORI
- BACHELITĂ PENTRU UZ ELECTROTEHNIC
- BACHELITĂ PENTRU UZ ELECTROTEHNIC ÎN EXECUȚIE TROPICALIZATĂ
- BACHELITĂ TEXTILĂ
- REZOLI DIVERSE TIPURI
- LĂC DE BACHELITĂ
- NOVO-LĂC SOLID, SEMIFLUID ȘI ALCOOLIC
- CORNOPLAST PENTRU NASTURI IMITAȚIE CORN
- CELULOID, PLĂCI DE DIFERITE GROSIMI ȘI CULORI
- CELULOID SIDEFAT
- CELULOID MARMORAT
- CELULOID PLĂCĂT
- AMINOPLAST DIVERSE CULORI

execută:

Prese industriale de toate tipurile din bachelită și aminoplast, pentru înlocuirea materialelor fieroase și neferoase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

F. A. T. CODLEA

vinde din stoc la comandă fermă următoarele materiale:

- LAVOARE DE FAIANȚĂ — 600 mm
- CRISTALE PENTRU NOPTIERE METALICE 35x43x5
- DIFERITE GARNITURI DIN CAUCIUC
- DIFERITE GARNITURI DIN PIELE
- ARCURI SPIRALE
- FURTUN DIN CAUCIUC 8x12 și 19x28

Informații suplimentare se pot obține zilnic la sediul întreprinderii sau la telefon 146 Codlea

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

DE CALITATE SUPERIOARĂ

unt sport EXTRA

TARTINA

Victoria

Potana

Palinos

CREMA BUCEGI

unt

M.I.A. SIBIANA

Caracatița cauciucului

Intr-o după-amiază ceoasă de decembrie, în clădirea Saint-James de pe strada King-Road din Londra au început să se adune oaspeți. Cine a avut prilejul să vadă atunci cortegiul strălucitor de automobile, poate afirma pe bună dreptate că a asistat la parada magnaților financiari și politici ai Angliei. „Rolls-Royce”-uri argintii umezite de zăpada care începuse să se topească, „Morris”-uri cu aripi negre, „Vauxhall”-uri elegante și „Austin”-uri scunde se succedau unul după altul în fața intrării, deasupra căreia — cu toate că era la amiază — scinteia o firmă de neon pe care scria: „Dunlop Rubber Company Limited”.

Centrul cerebral și financiar al regilor neincoronati ai industriei cauciucului primea cu brațele deschise acționarii, bancherii și prietenii companiei, pe toți cei care îi slujesc cu credință interesele în diverse posturi (inclusiv în parlament).

Ca să poată participa la ședința ordinară a acționarilor companiei, unii dintre ei n-au avut de făcut decât câteva minute până în King-Road, alții au zburat zeci de ore cu avionul. În capitala Britanică s-au întrunit oameni de afaceri ai caracatiței de cauciuc din Birmingham, Coventry, Brazilia, Canada, Franța, Germania occidentală, India, Irlanda, Japonia, Noua Zeelandă, Africa de Sud, S.U.A. și Australia.

Înainte de începerea ședinței toate ușile clădirii au fost bine închise și a fost întărită paza. Monopoliștilor nu le place publicitatea căci la asemenea adunări nu se discută despre mărirea pensilor sau despre construirea de noi case pentru muncitori, de școli, spitale și teatre. Acționarii dezbat de obicei o singură problemă: cum să stoarcă cât mai multe beneficii din colonii, cum să taie craca de sub concurenți. Iar „Dunlop” are în zilele noastre multe probleme de acest fel. Cea mai mare bătaie de cap i-o dau monopolurile din Statele Unite. Iată de ce în fața acționarilor s-a ridicat problema: ce se va întâmpla dacă monopoliiștii din S.U.A. își vor extinde penetrația în Malaya, de pildă? Se știe că întreprinderile „Dunlop” folosesc o treime din cauciucul produs în această țară. Deci nu trebuie să li se îngăduie americanilor să facă greutăți englezilor.

Un medic veterinar devine milionar

Belfast — capitala Irlandei de nord. Sfârșitul secolului trecut.

...Medicul veterinar John Boyd Dunlop locuia pe o străduță pe la periferia orașului. În casa lui domnea o liniște patriarhală care, după expresia stăpînului casei, trebuia să predisună la activitate intelectuală. Dar iată că în familia Dunlop se născu un copil. Jucăria preferată a băiețelului era o tricicletă, o tricicletă obișnuită. Micuțul Dunlop circula neobosit de colo-colo și, zdrăgănind cu roțile de fier pe podea, tulbura liniștea tuturor.

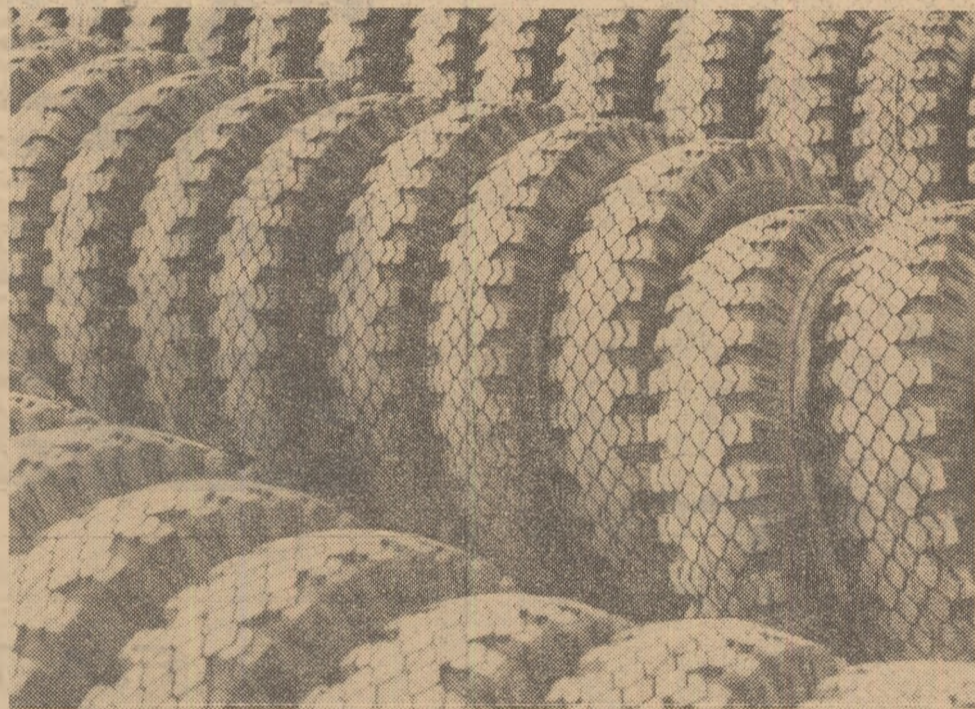
Tatăl își mustra băiatul, dar acesta nu voia de loc să renunțe la jucăria-i zgomotoasă. La un moment dat, cercetînd cu atenție tricicleta, Dunlop tatăl se întrebă dacă n-ar putea să amortizeze într-un fel zgomotul făcut de roți. Și într-o bună zi îi veni o idee. Tăie în bucăți un termofor de cauciuc, confecționă din ele un tub lung și-l umflă, obținînd în felul acesta o cameră rezistentă. După care, cu ajutorul unui instrument destul de simplu, săpă în obada roților un săntuleț exterior și, întinzînd puțin tubul de cauciuc umflat, îl fixă în obadă. Acum roțile tricicletei se rostogoleau pe podea, fără să mai facă zgomot.

Și Dunlop își dădu seama că, fără să bă-

nuiască măcar, făcuse o descoperire importantă: inventase anvelopa pneumatică. În 1888 își patentă invenția iar după doi ani, împreună cu fabricantul de biciclete William Harvey Du Cross, organizează producția de anvelope și camere.

În 1896, după ce adunase un capital de 5 milioane de lire sterline, John Dunlop înființă firma „Dunlop”. Cererea de anvelope creștea. La rîndul ei sporea și producția, ceea ce aduse după sine mărirea numărului de muncitori. Dunlop plecă la Birmingham unde încheie un acord cu patronii unei fabrici producătoare de cauciuc. Asta se întâmplă în 1899. Dar cauciucul din Birmingham era scump, așa că prosperul capitalist plătea, cu bani grei, fiecare tonă. Se găsi însă o soluție: proprietarul firmei „Dunlop” hotărî să-și trimită reprezentanți în Malaya.

— În această țară se găsește forță de muncă ieftină — le spuse el emisarilor lui. Dacă au să încerce să facă grevă o să-i liniștim cu armele.

Astfel firma „Dunlop” obținu în Malaya 90 de mii de acri din cele mai bune terenuri pentru plantații de cauciuc.

John Boyd Dunlop, fondatorul trustului de cauciuc care-și sporise mult capitalul în timpul primului război mondial, a murit în 1921. La ora aceea firma lui avea fabrici nu numai la Birmingham și Liverpool, dar și în străinătate.

Deținînd monopolul asupra furnizării de produse de cauciuc în multe țări ale lumii,

„Dunlop” își vinde marfa la un preț ridicat, ceea ce sporește automat și costul tuturor mărfurilor a căror fabricare necesită, într-un fel sau altul, piese de cauciuc.

Arbori care pling

La Kuala-Lumpur, capitala Malayei, urma să aibă loc o cursă ciclistă. Un eveniment de mică însemnătate, la drept vorbind. Dar agenții caracatiței de cauciuc l-au apreciat altfel, căutînd să scoată profituri de pe urma lui: acolo unde se adună sute de oameni se poate face business — și-au spus ei. Drept care, un agent al companiei „Dunlop” și unul al firmei americane „Goodrich” au avut grijă să instaleze din timp pe traseu panouri cu reclame. Reclama americană suna așa: „Cel dintîi cosmonaut american a purtat din prima și pînă în ultima clipă, un costum de scafandru fabricat de firma „Goodrich”. Cumpărați anvelope pentru automobile numai marca „Goodrich”! Bineînțeles, că „Dunlop” nu se așteptase la o asemenea lovitură. Filialele ei nu participaseră la pregătirile pentru zborul unui cosmonaut. Compania „Dunlop” s-ar fi putut lăuda că întreprinderile ei din Coventry execută mari comenzi pentru fabricile engleze de aviație și tancuri. Dar cînd lupta pentru pace ia o amploare tot mai mare în întreaga lume, e mai bine să nu vorbești despre asemenea lucruri. Așa că agentul „Dunlop”-ului a așiat următoarea reclamă: „Secția noastră de anvelope fabrică 150 de tipuri de anvelope pentru tot felul de mijloace de transport, de la scuterul

Malaya... Băstinașii i-au văzut prima oară pe colonialiștii englezi cu pantaloni scurți și căști de plută la sfîrșitul secolului XVIII.

— Au acționat viclean și prudent — îmi povestea un mare comerciant din Kuala-Lumpur. Se spune că în 1785, căpitanul englez Leith a izbutit să cîștige atît de mult încrederea unui sultan local încît acesta și-a căsătorit fiica cu el și i-a dăruit ca zestre insula Penang. Căpitanul Leith era un flăcău pe cinste. La rîndul lui, a dăruit insula regelui său cu prilejul nașterii prințului de Wales. Englezii au constatat că țara noastră e bogată, așa că au început s-o acapareze. Cînd John Boyd Dunlop și-a trimis aici emisari spre a obține pămînt pentru plantații de cauciuc, Malaya se afla din nord și pînă în sud în labele leului britanic.

În Malaya, „febra cauciucului” s-a dezlănțuit la începutul secolului nostru. După cincizeci de ani, arborii de cauciuc ocupau un milion și jumătate de hectare. Pe plantații lucrează un număr de muncitori aproape egal cu populația Noii Zeelande: circa două milioane. În Malaya, plantațiile engleze de arbori de cauciuc brazilieni se întind fără sfîrșit. Se spune că primii puieți de hevea au fost aduși în țară din Ceylon de rezidentul britanic Hugh Law pe la sfîrșitul secolului trecut. Arborelui i-a priit climatul Malayei, a crescut repede și, după șapte ani, muncitorii au început să extragă primul lapte de cauciuc. Iar City-ul londonez dădea mereu dispoziții să se extindă cît mai mult plantațiile. Tărani fuseseră alungați de pe pămînturile lor, satele fuseseră distruse, iar în centrul peninsulei se construiseră căi ferate. Acționarii „Dunlop”-ului numeau Malaya „fabrică de bani a companiei”.

După cel de al doilea război mondial, în Malaya a apărut un concurent primejdios pentru colonialiștii englezi: monopolurile americane ale cauciucului.

Iată de ce la adunarea de la Londra a acționarilor companiei „Dunlop” s-au făcut auzite glasuri alarmate care au cerut să se ia măsuri pentru a împiedica extinderea posesiunilor monopoliiștilor americani în Malaya.

Mister Harry, un englez uscățiv, care seamănă cu o lămie stoarsă, cu păr cîrunt tuns scurt și cu ochi de o culoare nedefinită ascunși în dărîntul unor ochelari cu rame groase de baga, lucrează de douăzeci și cinci de ani pe o plantație din Malaya, slujind cu credință firma „Dunlop”.

— Cît cîștigă pe lună Mister Harry pentru munca lui ireproșabilă? — mi-a repetat el întrebarea puțin ironic. Și imediat mi-a răspuns: Destul ca să se poată întoarce peste doi-trei ani în patrie și să deschidă la Darlington sau Derby o întreprindere proprie.

— Dar muncitorii sînt mulțumiți de situația lor?

— Ca să fiu sincer, ei cer sporirea salariului.

— Cu cît?

— Cu o treime. Dar nouă nu ne convine.

Deocamdată caracatița de cauciuc e puternică. Ea ține strîns în tencălele sale milioane de oameni de pe diferite continente. Dar domnișii Harry și stăpînii lor de pe strada londoneză King-Road uită că vremurile se schimbă. Lupta de eliberare națională din multe țări a arătat că monopoliiștii nu sînt de loc atotputernici. Va veni timpul cînd cauciucul — aurul alb al Malayei, petrolul — aurul negru al Venezuelei, fructele — aurul verde al Guatemalei, ca și multe alte bogății din aceste țări și din altele vor aparține unui singur stăpîn: poporul.

V. Kassis

Paralizia „reginii mărilor”

Acum patru ani, la 21 iulie 1959, presa americană a anunțat că S.U.A. „inaugurează era atomică în navigația comercială”. De atunci Statele Unite au repetat inaugurarea de cel puțin trei ori și, de fiecare dată, s-a văzut că ziariiștii bătuseră cu o grabă inutilă în gongul propagandistic.

Este vorba de peripeziile ciudate și fără precedent ale navei atomice comerciale „Savannah” care, după afirmația ziarului „New York Herald Tribune”, trebuia să devină „un simbol strălucit al inventivității americane în folosirea pașnică a energiei atomice”. Simbolul s-a născut însă mort, căci „regina mărilor”, așa cum fusese botezată acum patru ani „Savannah” de ziarele americane, nu stăpînește apele oceanelor ci, mai degrabă, se mulțumește cu rolul modest de prezententă la tronul regal.

Dar să vedem ce s-a întîmplat cu nava atomică? „Savannah” a fost lansată la apă la 21 iulie 1959, la Camden, statul New-Jersey, aproape simultan cu spargătorul de gheață atomic sovietic „Lenin”. Curînd spargătorul de gheață „Lenin” a început să circule, dar vasul american, care n-avea nume pe atunci, a fost mutat în portul Yorktown din statul Virginia, unde au continuat lucrările de construcție.

Dacă dăm crezare zierelor americane, „Savannah” își datorește actuala stare de imobilitate... grevei celor 29 de mecanici din grupul reactorului. Chiar ministrul Comerțului al S.U.A. i-a învinuit pe aceștia că din pricina „nesupunerii” lor față de cerințele companiei „States Marine Lines”, care luase în exploatare vasul, împiedică ieșirea în larg a vasului. Ministrul atacă și compania „States Marine Lines” pentru că nu a izbutit, chipurile, să soluționeze conflictul cu mecanicii. Pe această bază guvernul a anulat contractul cu compania respectivă, iar ministrul Comerțului a început să caute febril un nou antreprenor.

Revendicările mecanicilor de pe navă cu privire la mărirea salariului sînt cît se poate de întemeiate. Se poate ca nici „States Marine Lines” să nu fi fost la înălțime. Totuși nu ei sînt vinovați de faptul că nava atomică comercială a S.U.A. s-a transformat dintr-un „simbol strălucit” al atomului pașnic al Statelor Unite într-un simbol jalnic al năruirii speranțelor cercurilor conducătoare americane de a-și cîștiga prestigiul în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice.

Istoria creării navei atomice „Savannah” este un lanț de erori grosolane tehnice și ingineresti, din pricina că-

roră fiecare etapă de construcție a vasului era gata să se soldeze cu o catastrofă.

În 1960, în timpul experimentărilor, au fost descoperite serioase deficiențe în sistemul reactorului și energetic. În 1961 a încetat să funcționeze sistemul hidraulic. Iar un an mai tîrziu, în timp ce vasul părăsea Yorktown-ul, reactorul a încetat brusc să funcționeze. În ultimul timp chiar americanii au renunțat să mai considere nava „un miracol atomic”. Ei insistă tot mai mult asupra rezolvării tehnice neizbutite a proiectului.

Dar e oare drept să se explice toată tragedia navei atomice comerciale americane în acest fel? Cu atît mai mult cu cît acest caz nu e unic. Cititorii își amintesc, desigur, și de scufundarea submarinului american „Thresher”, și de avaria produsă pe un alt submarin atomic, „Flasher”, care era gata să se soldeze cu o catastrofă. E adevărat, construirea de nave care să funcționeze pe bază de energie atomică e o treabă importantă și grea. Dar eșecul proiectului vasului „Savannah” nu își are sursa pe masa inginerilor, ci în cabinetele oamenilor politici din Washington care, în goană după fantoma „prestigiului american”, au insistat să se termine cît mai repede lucrările de construcție.

Ambițiile oamenilor politici au fost în dezacord vădit cu actualul stadiu al gândirii ingineresti și tehnice din S.U.A. Iar „regina mărilor”, care se află acum în portul Galveston, este o tristă dovadă a acestui lucru.

G. Deinickenko